

אמרי שמזאל

פניני תורה ומוסר
מדרש והלכה
על פרשת השבוע

בהעלותך

נערך ונלקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנן שיל קדושים האדמו"ר
הרב שמואל שומעון טולידאנו שליט"א

אמרי שמואל

©

כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד

"בית מאיר"

ע"ש ב"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א

רחוב העצמאות 39

זובע הסיטי אשדוד

מייל: sisat2@gmail.com

לפרטים: 058-4150707

גרפיקה עיצוב וסדר:

א.י.ש. אשדוד

0527627127

כל המעוניין
להקדיש את החוברת
להצלחה, לפואה
או לעלוי נישמת,
ניתן לפנות
ל: 0584150707

לקבלת החוברת
במייל או בוזאצפ,
ניתן לשלוח הודעה
במייל sisat2@gmail.com
בוזאצפ 058-4150707

ברכה והצלחה

חוברת זו מוקדשות
למרכתם לבריאותם ולהצלחתם של

יונתן ושגית אזרואל הי"ו
להגל שמחת הבר מצוה
שיל בנם היקר נתאי דוד הי"ו
בשעה טובה ומוצלחת ובמזל טוב

שהקב"ה ימלא את כל מישאלות ליבם לטובה ולברכה
ויזכו לבריאות איתנה ופרנסה טובה שופע ברכה
מזל והצלחה בכל מעשה ידיהם, אמן.

מוקדש לרפואתו ולבריאותו של
שלמה בן מרים הי"ו

מוקדש לעלוי נשמת
ר' משה בר עליה אזרואל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

תוכן ענינים

צערו של אהרון הכהן על שלא השתתף בחנוכת המזבח ושכרו

- ❖ לשבט לוי עשו סעודה לבד לגודל חשיבותו..... ט
- ❖ סוד ההצלחה הוא לחשוב טוב..... ט
- ❖ למה נסמכה פרשת "המנורה" לפרשת "הנשיאים"..... י
- ❖ אהרן זכה להדלקת נרות בזכות תשוקתו למצוות..... י
- ❖ הדלקת נרות של אהרון קיימת לעולם..... י
- ❖ בנרות שבת יש את הקדושה של המנורה שהייתה בבית המקדש..... י
- ❖ הטעם שאהרון הכהן הצטער שלא הקריב קורבן בחנוכת המזבח..... יא
- ❖ אהרון השתוקק לקיים את המצוות אפילו כשלא היה מחויב..... יא

ברוחניות כמה שיש לאדם יותר הוא רוצה יותר

- ❖ הצדיקים יש להם צימאון גדול לזכות בעוד מצוות..... יב
- ❖ הבן מחפש לעשות נחת רוח לאבא..... יב
- ❖ הקב"ה משפיע ברכות וישועות על המשתוקק למצוות..... יב
- ❖ אברהם אבינו בזכות שהשתוקק לקיים מצוות הכנסת אורחים זכה להיפקד בבן.. יג
- ❖ רות המואביה בזכות שהשתוקקה להידבק בעם ישראל יצא ממנה דוד המלך..... יג
- ❖ אוהב מצוות לא ישבע מצוות..... יג
- ❖ משה רבינו השתוקק להיכנס לארץ ישראל כדי לקיים עוד מצוות..... יג
- ❖ צימאוננו של דוד למצוות..... יד
- ❖ מי ששפך דם אינו יכול לבוא בית שמאריך חייו של האדם..... יד
- ❖ מי ששרוי בצער לא יוכל לבנות את ביהמ"ק שהוא מקום שמחה..... יד
- ❖ ביהמ"ק נקרא על שם דוד כיון שמסר נפשו עליו..... יד
- ❖ בזכות דוד נפתחו השערים של בית המקדש..... טו
- ❖ הלל הזקן מסר נפשו כדי לשמוע דברי תורה..... טו

איך זוכים לטרם יקראו זאני אענה

- ❖ מעלת המקדים צדקה לעני לפני שמבקש..... טז
- ❖ הנשמה רואה והעין זה כמו חלון שדרכו רואה הנשמה..... טז

במנורה היה טמון האור הגנוז

- ❖ משה רבינו נולד עם אותו אור רוחני שהקב"ה ברא בבריאת העולם..... יז
- ❖ בכל ערב בשעת בין הערביים היה הכהן מדליק את המנורה..... יז
- ❖ נר המערבי לא היה נכבה לעולם..... יז
- ❖ משה רבינו הכניס את האור הגנוז לתוך המנורה..... יז
- ❖ שבעת קני המנורה כנגד שבעה רועים..... יז
- ❖ שבעת קני המנורה כנגד שבע ספירות..... יח
- ❖ שש קנים כנגד שישה צדדים והקנה השביעי כנגד הקב"ה..... יח
- ❖ כל העולם רמוז במנורה..... יח
- ❖ שבעה הקנים שבמנורה כנגד שבעים אומות העולם..... יח
- ❖ שבעה קני המנורה כנגד שבעה החושים שבראש..... יט
- ❖ בתפילין מוטבע שם שדי..... יט
- ❖ בתפילין נרמזים האבות והאמהות..... יט
- ❖ בזכות תפילין של ראש יש שמירה על שבע שערים שבראש..... יט
- ❖ הבדלה שומרת על כל השערים של האדם..... יט
- ❖ האור שבמנורה רומז לאור התורה..... כ
- ❖ כל מה שהיה במנורה היה מכוון כנגד התורה הקדושה..... כ
- ❖ רבי יצחק מקרקוב והאוצר..... כ

הטעם שנכתב המנורה 'הטהורה'

- ❖ המנורה נעשתה על ידי הקב"ה..... כא
- ❖ בשלושה דברים נתקשה משה..... כא
- ❖ הקב"ה ציווה שהמנורה תהיה כולה מקשה אחת של זהב..... כא
- ❖ המנורה רומזת לאחדות בעם ישראל..... כב
- ❖ מחצית השקל..... כב
- ❖ קידוש החודש..... כב
- ❖ על ידי הסתכלות באור המנורה זוכים לטהרת הלב..... כב
- ❖ יוסף משיתא..... כב
- ❖ מי שנוגע בדבר קדוש זה גורם שהוא יתעורר בתשובה..... כג

המלך משתמש במנורות של חרס שלך להראות את חיבתו אליך

- ❖ ה' ביקש מעמ"י להדליק לו מנורה מחיבתו אליהם..... כג
- ❖ מטרת הדלקת הנרות להעיד שהשכינה שורה בישראל..... כד
- ❖ המלך מרגיל את שנו להכיר טובה..... כד
- ❖ הדלקת המנורה היא בשביל להכיר טובה על עמוד אש להאיר לכם את הדרך... כה
- ❖ כל הנרות יאירו לכיוון נר האמצעי..... כה
- ❖ כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך..... כה
- ❖ בהעלותך את הנרות זה המצוות..... כו
- ❖ הכוונה במצוה תהיה אך ורק לשם שמים..... כו
- ❖ אדם שמבקש בשביל ה' זה עת רצון..... כו
- ❖ נקדימון בן גוריון..... כו
- ❖ בתו של נקדימון מלקטת שעורים מבן גללי בהמה..... כז
- ❖ כל מה שעשה לא היה לשם שמים לכן לא הגנה עליו הזכות..... כז
- ❖ החפץ חיים העיד שבכל ימיו קיים רק שנים או שלושה מצוות בשלימות..... כז
- ❖ הקב"ה הרבה מצוות כדי שלפחות מצוה אחת נקיים בשלימות..... כח

סגולת מזמור למנצח בנגינות

- ❖ הקב"ה הראה למשה רבינו את הלמנצח בצורת המנורה..... כט
- ❖ כאילו הדליק את המנורה בבית המקדש וכאילו קיבל פני השכינה..... כט
- ❖ מובטח לו שהוא בן העולם הבא..... כט
- ❖ מעלת האומרה שבע פעמים..... כט
- ❖ טעם שלא אומרים בשבת..... כט

זיהי בנסוע אהרון

- ❖ רק בשעה שהמלך שמח תבקש ממנו טובה..... ל

להפסיק בן פורענות לפורענות

- ❖ למה דווקא האות נוי"ן נבחרה להפסיק בן פורענות לפורענות?..... לב
- ❖ נון הפוכה לרמוז שאפילו בשעת צרה ה' מפניה פניו אלינו..... לב

- ❖ המלכה התרגלה לחיות בגלות כבר לא רצתה לחזור אל הארמון..... לב
- ❖ מרוב שהתרגלו לחיות בגלות כבר לא רצו לחזור..... לג
- ❖ בזמן ביאת המשיח כל מצוה שכרה גדול מאוד..... לג

עם ישראל מתאוננים

- ❖ עבירה גוררת עבירה..... לה
- ❖ עמ"י היו כתינוק הבורח מבית הספר..... לה
- ❖ מי ששנה ופרש עונשו גדול מאוד..... לו

מתי שמתדגל לקבל טוב בסוף מואס בו

- ❖ העשיר שהיה לו הכל והיה כל הזמן בעצבות..... לז
- ❖ זכרנו את הדגה, מכאן שמדליקים נרות שבת..... לח
- ❖ עיקר השבע הוא בעין..... לח

אלדד ומידד מתנבאים במחנה

- ❖ מתנבאים ר"ת משה תנוה נפשו בגן אלוקים יהושע מכניס..... לט
- ❖ אלדד ומידד היו אחים של משה מהאמא..... מ
- ❖ אלדד ומידד התנבאו על מלחמת גוג ומגוג..... מ
- ❖ סדר הגאולה קודם ביאת המשיח..... מא
- ❖ אלדד ומידד באו בגילגול תרי אלמי..... מא

מרים הנביאה דיברה לשון הרע על משה רבינו

- ❖ בזמן שאין בית המקדש טומאת הצרעת נדבקת בנפשו..... מב
- ❖ תועלת עונש נגע הצרעת..... מג
- ❖ מצוותיו עוברות לחבירו..... מד
- ❖ משה רבינו התפלל שה' ירפא את מרים..... מד
- ❖ ענווה של משה רבינו..... מד

גודל השכר על כל מעשה מצווה

- ❖ המקור שהשכר על מידה טובה גדול מאוד מזה
- ❖ על אותו הצבעה קבלה שכר עצום בשמיים מז
- ❖ בזכות מצוה קלה זכה שהקב"ה יעסק בקבורתו מז
- ❖ אפילו אם תשע מאות תשעים ותשע מלמדים עליו חובה ואחד זכות ניצול מז
- ❖ עוג מלך הבשן קיבל שכר גדול מאוד על מעשה קטן מז
- ❖ נבכודנצר קיבל שכר גדול מאוד על מעשה קטן מז

צעדו של אהרון הכהן על שלא השתתף בחנוכת המזבח ושכרו

הנמשל, המלך, זה מלך מלכי המלכים הקב"ה, אתה מוצא שכל הנשיאים הקריבו קורבן לחנוכת המזבח, וקיבלן הקב"ה. ושבתו של אהרון הכהן שבת לוי לא הקריבו. כיון שעברה חנוכת המזבח, אמר הקב"ה לאהרון הכהן, עכשיו אני רוצה את חנוכת המזבח שלך, שנאמר (במדבר ב ח) "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

סוד ההצלחה הוא לחשוב טוב

רואים מכאן שגם אם אתה עובד את ה' יותר מאחרים, ואתה מרגיש כביכול שה' לא נותן לך, ורק לאחרים ה' נותן, תדע שיש לך שכר צפון שה' שומר לך, או לזמן אחר, או לעולם הבא. לכן אין טעם להיכנס לחלישות הדעת משום זה, כמו שמצינו אצל אהרן, שלא היה לא הוא, ולא שבתו בחנוכת המזבח, וזה לא היה בשביל להרע לו, אלא בשביל לתת לו זמן שהוא יהיה במיוחד עם ה'.

צריכים ללמוד מזה לכל אדם, אם רואה שחברו לא מטיב עימו, והוא מטיב עם אחרים שאינם חברים שלו כל כך, יחשוב שכוונתו לתת לו פעם אחרת משהו טוב. וצריך לחשוב טוב ולדון לכף זכות, וזה שורש ההצלחה של האדם. בגלל שאהרון חשב טוב הוא זכה לקבל את חנוכת מזבח ואילו קורח שלא חשב טוב ועשה מחלוקת

בפרשה הקודמת קראנו על פרשת הנשיאים, שכל נשיאי ישראל הקריבו קורבן לה', בחנוכת המזבח, חוץ משבת לוי, ואע"פ שהיו הכי קרובים לה', ומסרו את נפשם בחטא העגל ולא חטאו, הם לא הקריבו קורבנות בחנוכת המזבח.

ולמה?

אלא מפני שה' רצה לתת להם משהו יותר גדול, שיהיה שייך רק להם, ולעשות להם סעודת בנפרד.

לשבת לוי עשו סעודה לבד לגודל חשיבותו

המדרש (במד"ד טו ג) ממחיש את עומק הצער של האוהב שלא הוזמן לסעודה ואת שכרו, במשל למה הדבר דומה?

למלך שעשה סעודה לכל אוהביו, והיה בכל יום קורא את מקורביו לסעודה, היה איזה אדם קרוב למלך, שהיה המלך אוהבו אהבה גדולה, ולא הזמין אותו המלך לסעודה. אותו אדם היה מצטער ואמר שמא יש בליבו של המלך עלי איזה כעס, לפיכך לא הזמין אותי לסעודה. כיון שעברו כל ימי הסעודה, קרא המלך, לאותו אוהבו, ואמר לו לכל בני המדינה עשיתי סעודה, לך לבד אני עושה סעודה, במיוחד בשבילך, ולמה? שאוהבי אתה.

שלא השתתף בחנוכת המזבח, זכה להדליק את המנורה בבית המקדש.

הדלקת נרות של אהרון קיימת לעולם

ועוד אומר המדרש, הקב"ה פייס את אהרון הכהן, ואמר לו שלך גדולה משלהם, כי את הקורבנות אפשר להקריב, רק בזמן שבית המקדש היה קיים, אבל שלך קיימת לעולם לנצח נצחים.

צריך להבין הרי גם הדלקת המנורה הייתה רק בזמן שבית המקדש היה קיים, ומשנחרב בית המקדש התבטלה גם הדלקת המנורה, אם כן מדוע אמר לו הקב"ה לאהרון שלך קיימת לעולם?

בנרות שבת יש את הקדושה של המנורה שהייתה בבית המקדש

אלא מבאר הזית רענן להמג"א (ילקוט שמעוני בהעלותך), רמז לו הקב"ה לאהרון הכהן על הדלקת נרות שבת, שאשה מדליקה בכל ערב שבת שתי נרות לכבוד שבת קודש, ויש בהם את הקדושה של המנורה שהייתה בבית המקדש לכן יש סגולה שהאשה תדליק את נרות השבת דווקא בשמן זית, כמו שאת המנורה בבית המקדש היו מדליקין בשמן זית זך, ובפרט שאמרו חז"ל בגמרא (שבת כג ב) הזהיר בנר הווין ליה בנים תלמידי חכמים, שנאמר (משלי ו כג) "כי נר מצוה ותורה אור", דהינו מי שזהיר בנר של מצוה, זוכה לאור של תורה. רואים עד כמה

ואמר אחי אבא ארבעה היו, וכו' עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה, לא אני, שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם. הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה, עמד וכנס מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, וכו' (רש"י במדבר טז א), ועשה מחלוקות על משה רבינו, לכן סופו היה רע שנבלע באדמה, כי סוד ההצלחה זה לחשוב טוב.

למה נסמכה פרשת "המנורה" לפרשת "הנשיאים"

שואלים רבותינו ז"ל למה נסמכה פרשת "המנורה" לפרשת "הנשיאים"?

אלא מבאר רש"י (במדבר ב ח) כאשר ראה אהרון הכהן, שכל הנשיאים הקריבו את קורבנם לחנוכת המזבח, חוץ משבט לוי, שלא הקריב קורבן, ולא השתתף בחנוכת המזבח, חלשה דעתו הייתכן שכולם יקריבו את קורבנם ואני לא.

אהרן זכה להדלקת נרות בזכות תשוקתו למצוות

כשראה הקב"ה את תשוקתו של אהרון הכהן, לקיים את המצוות וליטול חלק במלאכת המשכן, מיד אמר לו הקב"ה "שלך גדולה יותר משל כולם שאתה מדליק ומטיב את המנורה", לכן נסמכה, פרשת חנוכת המזבח, לפרשת המנורה, לומר לך שבשביל שאהרון הכהן יצטער,

אהרון השתוקק לקיים את המצוות אפילו כשלא היה מחוייב

אלא אומר רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בספרו אור יחזקאל (ח"ה עמ' קנו), לאהרן הכהן היתה תשוקה לקיים את המצוות, לא בגלל שהוא מחוייב ויקבל עונש אם הוא לא יקיים, אלא מרוב אהבה לה' הוא רצה לקיים את המצווה אפילו אם הוא לא היה מצווה.

וגדולה מעלתו של מי שמקיים את המצוות בתשוקה למרות שהוא אינו מצווה, וכמו שמצינו שאומרת הגמרא במסכת ברכות (מ א), "בוא וראה שלא כמידת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם - כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק. אבל הקב"ה אינו כן! מלא מחזיק, ריקן אינו מחזיק".

חשובה היא המצוה של הדלקת נרות שבת, שבזכותה יזכה האדם לבנים תלמידי חכמים.

הטעם שאהרון הכהן הצטער שלא הקריב קורבן בחנוכת המזבח

צריך להבין מדוע הצטער אהרן הכהן, שלא השתתף בחנוכת המזבח, ולא הביא קורבן, הרי אהרן הכהן היה מקריב בכל יום, את כל הקרבנות בבית המקדש?

ויותר מזה למה לו לאהרן הכהן להצטער הרי אותו הקב"ה לא ציווה להקריב קורבן בחנוכת המזבח, והוא כלל לא היה מחוייב בדבר, ולא יתבעו אותו בשמים למה הוא לא הקריב קורבן בחנוכת המזבח?

ברוחניות כמה שיש לאדם יותר הוא רוצה יותר

לחכמינו, "ופירושו למי ה' נותן חכמה, רק למי שכבר יש בליבו חכמה.

האדם אינו יודע שובעה ומנוחה, ככל שנפשו מתמלאת, כך היא מרגישה תשוקה להוסיף ולמלאותה, וככל שהאדם מלא וגדוש במצוות, וככל שהתעלה מעלה אחר מעלה, כך גם מתמלא הוא בתחושה כאילו הוא פגום וחסר, וגוברת בו התשוקה לעוד ועוד, "וגם הנפש לא תמלא" (קהלת ה, ז).

הגמרא אומרת לנו למרות שבעולם הגשמי אם הכוס ריקה אפשר למלאות אותה במים. אבל אם הכוס מלאה, אי אפשר למלאות אותה במים, כי כבר אין מקום. אבל בעולם הרוחני זה בדיוק להיפך. מתי אפשר למלאות את הנשמה עוד יותר, מתי שהיא כבר מלאה במצוות, היא משתוקקת להתמלאות עוד יותר, וכמו שכתוב (דניאל ב כא), "יהיב חכמתא

הבן מחפש לעשות נחת רוח לאבא

כאשר יהודי רודף אחרי קיום התורה והמצוות ניכר שיש לו אהבה גדולה לבורא עולם, וזה הנחת הגדול ביותר לקב"ה, וכמו בן שאוהב את האבא שלו אהבה גדולה מאוד, הבן תמיד מחפש, איך לעשות נחת רוח לאבא שלו.

כך יהודי צריך תמיד לחשוב איך לעשות נחת רוח לבורא עולם שהוא האבא שבשמים, ובמה יש נחת רוח לבורא עולם? בזה שיהודי לומד עוד קצת תורה עוד גמילות חסדים עוד תפילה, לכן יהודי כל הזמן צריך לחפש, איך לזכות בעוד מצוה בעוד מזמור תהלים... בעוד צדקה... בעוד גמילות חסדים... שבזה יש נחת רוח גדול לקב"ה.

הקב"ה משפיע ברכות וישועות על המשתוקק למצוות

הטבע בעולם כאשר האבא רואה שכל כוונתו וכל רצון בנו לעשות לו נחת רוח, מיד האבא רוצה להעניק לבנו מתנות, כך כאשר בורא עולם רואה איך יהודי משתדל לעשות לו נחת רוח ואיך הוא משתוקק לקיים עוד ועוד מצוות, מיד הקב"ה משפיע על האדם ברכות וישועות.

מכיון שאהרון הכהן היה מחפש, איך אפשר לעשות עוד ועוד נחת רוח לאבא שבשמים, לכן זכה אהרון הכהן להדליק את המנורה בבית המקדש.

לעומת זאת, אדם ריקן, דווקא הוא מרגיש עצמו "שבע" ואין בו כל תשוקה למלא את החסר, כיון שנפשו ריקנית, אין הוא מטריח עצמו לדבר מצוה, ואף בז לה. ולא עוד, אלא אף אם מזדמנת לידו מצוה שיכול לקיימה בקלות, דוחה הוא אותה מעליו בכל מיני אמתלאות.

הצדיקים יש להם צימאון גדול לזכות בעוד מצוות

לכן הצדיקים אף על פי שהיה בידיהם הרבה מצוות, אף פעם לא שבעו מהמצוות. אלא היה להם כל הזמן צימאון ורצון גדול לזכות לקיים עוד מצוות, לכן הצדיקים היו רודפים כל הזמן אחרי המצוות.

לכן אהרון הכהן אע"פ שזכה במעלות גדולות, מכל מקום לא ידע שבעה, ולא נחה דעתו והוא השתוקק להתעלות ולזכות בעוד ועוד מצוות, וכיון שראה אהרון הכהן שהוא לא השתתף עם הנשיאים בחנוכת המזבח, מיד חלשה דעתו, ונצטער, עד שאמר לו הקב"ה שלך גדולה משלהם.

רואים אנחנו כמה התורה משבחת את אלו שרודפים אחרי המצוות. כי הדבר שעושה הכי הרבה נחת רוח לקב"ה בעולם זה שיהודי מקיים מצוות. לכן יהודי שיש לו אהבה גדולה לבורא עולם הוא מחפש איך יוכל לעשות עוד ועוד מצוות, ולכן הצדיקים תמיד היו מחפשים לזכות בעוד מצוות, כדי לעשות נחת רוח לקב"ה.

הלכה ושינתה את כל דרכה והנהגותיה בשביל להידבק בעם ישראל, למרות שכלל לא היתה חיבת בכך, כי אין שום חיוב על גוי להתגייר, הרי כל מה שגוי חייב, זה רק לשמור את שבע מצוות בני נח. אבל הוא אינו חייב להתגייר. ובכל זאת רות טרחה והתגיירה, לכן זכתה שיצא ממנה מלך המשיח.

אוהב מצוות לא ישבע מצוות

וכך הגמרא (מכות י א) דורשת על הפסוק (קהלת ב ט) "אוהב כסף לא ישבע כסף", אמר רבי יצחק, אוהב מצוות לא ישבע מצוות, זה משה רבינו, התורה ציותה לבנות ערי מקלט, שמטרתם להציל אדם שרצח בשגגה את חבירו, כדי שגואל הדם לא יפגע בו, לכן התורה ציותה שיכנס להרי מקלט, ושם אין רשות לגואל הדם להיכנס ולהורגו, והתורה אמרה שאי אפשר להיכנס לערי מקלט ולהינצל מגואל הדם עד שיבנו ערי מקלט בארץ ישראל. מ"מ משה רבינו עשה שלוש ערי מקלט בעבר הירדן, למרות שידע שאי אפשר להשתמש בהם, ומה טעם הוא בנה אותם? אלא משה רבינו היה אוהב מצוות לא ישבע מצוות, לכן הוא עשה שהכל יהיה מוכן בשביל שבזמן שיכנסו לארץ יהיה להם ערי מקלט.

משה רבינו השתוקק להיכנס לארץ ישראל כדי לקיים עוד מצוות

ועוד אנו רואים אצל משה רבנו, איך היה רודף אחרי המצוות, שאף על פי

לומדים אנו מכאן, כמה שכר גדול משמים זוכה מי שרודף לקיים מצוות, אף על פי שהיה יכול להיפטר מן המצוה, ובכל זאת הוא רודף לקיים המצוה.

אברהם אבינו בזכות שהשתוקק לקיים מצוות הכנסת אורחים זכה להיפקד בן

וכן אמרו חז"ל במדרש (ב"ר מח יא), אברהם אבינו זכה להיפקד בן, בזכות שרדף לקיים מצוות גם במקום שהיה פטור, שהרי היה ביום השלישי למילתו שהיה חלש ביותר, והיה פטור מלהכניס אורחים, אבל אברהם אבינו לא ויתר אלא רדף אחרי המצוות, כמו שהגמרא (בבא מציעא פו ב), מספרת שבתחילה שלח אברהם את עבדו אליעזר, וכשחזר אליעזר ואמר שלא מצא אורחים. הלך וטרח בעצמו לחפש אורחים. ומשלא מצא אמר אני ישב בפתח, אולי מישהו יעבור, והכל רק כדי לזכות לעשות טוב לאנשים, ולזכות במצוות הכנסת אורחים. לכן זכה שבאו אליו המלאכים לבשרו שיזכה להיפקד בן. ללמדנו כמה השכר גדול למי שרודף לזכות לעשות מצוות ומעשים טובים.

רות המואביה בזכות שהשתוקקה להידבק בעם ישראל יצא ממנה דוד המלך

וכן רות המואביה זכתה שיצא ממנה דוד המלך שהוא מלך המשיח בגלל שרדפה והשתוקקה להידבק בעם ישראל, נחשוב לעצמנו וכי זה דבר קל לאדם לשנות ביום בהיר את כל הנהגותיו, היא

חי מתי אבוא ואראה פני אלקים", דוד המלך אומר כמו אייל שמדלג על אפיקי מים מרוב צמאונו, כך הייתי רודף אחרי המצוות, והייתי צמא למצוות כמ"ש "צמאה נפשי לאלקים".

מי ששפך דם אינו יכול לבוא בית שמאריך חייו של האדם

ועוד אנו רואים אצל דוד המלך, כמה התחנן לקב"ה, שיזכה לבנות את בית המקדש. אמר לו הקב"ה לדוד המלך, אתה לא תבנה את בית המקדש, הרבה מאוד דמים שפכת, ומי ששפך דם, לא יכול לבנות את בית המקדש שהוא מקום שמאריך חייו של האדם. (עי דברי הימים א' כב ח).

מי ששרוי בצער לא יוכל לבנות את ביהמ"ק שהוא מקום שמחה

ועוד טעם אומר המדרש שדוד המלך היה שרוי בצער כל חייו, ואין הברכה שורה אלא במקום שמחה, ואין השכינה שורה אלא במקום שמחה, ולכן לא זכה דוד לבנות את ביהמ"ק, ויש רמז לזה מזמור שיר חנוכת הבית ר"ת שמחה. (החיד"א בספרו דבש לפי ח אות ז) לרמז שבשביל לחנוך את בית ה' צריך להיות בשמחה.

ביהמ"ק נקרא על שם דוד כיון שמוסד נפשו עליו

ואומר המדרש (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דשירה פרשה א) אע"פ שדוד המלך לא בנה את בית המקדש, מ"מ כיון

שעבר את כל התלאות, שהיו להם במצרים, ובמדבר, והגיע לדרגה שבני ישראל האמינו בו, כמ"ש (שמות יד לא) "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", ועלה ארבעים יום למרום לקבל את התורה, ובכל זאת כאשר ביקש לעלות לארץ ישראל, אמר לו הקב"ה אתה לא תוכל להיכנס לארץ ישראל אלא רק להביט בה מרחוק, ומשה רבנו לא נכנע אלא היה מבקש ומתחנן אל ה' והתפלל חמש מאות וחמש עשרה תפילות כדי שהקב"ה יכניס אותו לארץ ישראל. (עי' דברים ג כג).

וצריך להבין הרי בודאי על כל מעשיו הטובים של משה רבנו מובטח לו גן עדן, וכי חסרה לו עוד מצוה של ישוב ארץ ישראל על מנת להשלים זכויותיו?

אלא הצדיקים היו רודפים כל הזמן אחרי המצוות, ולכן היה למשה רבנו צימאון גדול לקיים עוד ועוד מצוות, כדי לעשות נחת רוח לקב"ה.

צימאנו של דוד למצוות

וכך דוד המלך ע"ה, כל הזמן היה רודף אחרי המצוות, כאדם שרודף אחרי כסף וזהב, כמו שאמר דוד המלך בספר תהלים (ק"ט קסב) "שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב", דוד המלך אמר כאשר אני עוסק במצוות אני שמח כאילו אני עוסק במציאה של שלל רב.

וכן אמר דוד המלך (תהלים מב ב) "כאייל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים צמאה נפשי לאלקים לקל

הם לא היו שבעים ממצוות, זאת מכיון מכיון שהצדיק הגיע להכרה ברורה, שאין דבר יותר טוב בעולם הזה יותר ממצות ומעשים טובים.

הלל הזקן מסד נפשו כדי לשמוע דברי תורה

וכן מסופר בגמרא ביומא (לה ב), על הלל הזקן שהיה מתפרנס בכל יום במטבע אחד, בחצי מטבע היה קונה אוכל לאותו יום, ובחצי השני של המטבע, היה נותן לשומר בית המדרש כדי שיוכל להיכנס ללמוד תורה בבית המדרש של שמעיה ואבטליון.

פעם אחת בערב שבת לא מצא במה להשתכר, ולא היה לו מטבע לשלם לשומר של בית המדרש. מרוב שהיה לו צימאון לשמוע דברי תורה עלה וטיפס על הגג, והניח אוזנו על הארובה, כדי לשמוע דברי תורה משמעיה ואבטליון. ומה היה בסופו? נתכסה כל גופו בשלג עד שחיללו עליו את השבת, והדליקו מדורה לחמם את גופו, והבטיחוהו שמעיה ואבטליון, שכשם שזכה לקיים את התורה מעוני כך יזכה לקיימה בעושר, ואכן בסוף ימיו, כאשר היה נשיא ישראל זכה לעלות למיטתו בסולמות של זהב, רואים אנו כמה הצדיקים היו רודפים בכל כוחם לשמוע דברי תורה.

שהוא מאוד רצה לבנות את בית המקדש, לכן בית המקדש יקרא על שמו. שנאמר (תהלים ל א), "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד", והלא שלמה בנה אותו? אלא שנקרא על שם דוד, כיון שמסר נפשו על בניית בית המקדש. וזה חידוש מאוד גדול שהרי ידוע (תנחומא עקב ו) שאין המצווה נקראת אלא על שם גומרה, מ"מ כאן מרוב התשוקה של דוד המלך זכה שהמצווה נקראת על שמו. עד כדי כך החשיבות של התשוקה למצוות.

זכות דוד נפתחו השערים של בית המקדש

ולא עוד אלא שהגמרא (שבת ל א), מספרת בשעה ששלמה המלך סיים לבנות את בית המקדש, ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה. אמר שלמה עשרים וארבעה רגנות ולא נענה. עד כדי כך.

אבל מיד כאשר אמר שלמה (תהילים קלב י) "ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך", מיד נפתחו השערים של בית המקדש, (באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה) וכל זה למה?

אלא בגלל ההשתוקקות של דוד למצוות זכה שבזכותו נפתחו שערי בית המקדש, וזה דרכם של הצדיקים אף פעם

איך זוכים לטרם יקראו ואני אענה

ואע"פ שלא בא היהודי הזה לבקש את עזרתו, הוא הולך מעצמו לעזור לו עליו נאמר (ישעיה סה כד) "טרם יקראו ואני אענה", אדם כזה גם הקב"ה מתנהג עמו כך, שאם ח"ו נגזר עליו איזה צרה עוד קודם שיתפלל הקב"ה מביא לו ישועה.

לכן אנחנו מתחילים את התפילה (תהלים נא יז) "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך", אנחנו מתפללים לקב"ה, שאנחנו נפתח את פינו רק לשבח. ולהגיד תהילותיו של בורא עולם, ולא נצטרך להתפלל שישוע אותנו מצרותינו. אלא שיתקיים בנו הפסוק "טרם יקראו ואני אענה", עוד לפני שתבואו לבקש ישועה כבר אני יושע אתכם.

הנשמה רואה והעין זה כמו הלון שדרכו רואה הנשמה

חוש הראיה הוא רוחני, העין לא רואה, אלא הנשמה רואה, למה הדבר דומה יש חדר חשוך פותחים את החלון ונכנס אור, מה מאיר את החדר, החלון? וודאי שלא, אלא השמש היא מאירה את החדר, ועל ידי שפותח את החלון הקרניים של השמש והאור של השמש מאיר את החדר, כך מה רואה, זה הנשמה, והעין זה כמו חלון, שדרכו רואה הנשמה.

ואומרים רבותינו (סידורו של שבת שורש א ענף ד עלה א) "ל יש אדם כאשר באים עליו צרות, צריך להתפלל ולהתחנן להרבות בתפילה לקב"ה, ואחר כך הקב"ה מושיע אותו. ויש אדם שלא צריך להתפלל ולבקש, אלא כאשר רואה הקב"ה שיש לאדם זה צער, מיד הקב"ה מביא לו ישועה, וכמו שהנביא ישעיה אומר (ישעיה סה כד) "והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע", הנביא אומר שהקב"ה ימלא את משאלות ליבם של בני ישראל, עוד לפני שיבקשו ויתפללו לקב"ה, וזה מ"ש "טרם יקראו ואני אענה".

מעלת המקדים צדקה לעני לפני שמבקש ובמה זה תלוי?

אומרים חז"ל יש שני סוגים של בני אדם, יש אדם מתי שבא עני לבקש ממנו צדקה, הוא נותן לו. ומתי שבאים אליו ומבקשים לעזור באיזה דבר של מצוה הוא עוזר. אבל יש אדם שלא מחכה שהעני יבוא לבקש ממנו צדקה, אלא הוא עצמו מחפש את העני ומחפש למי יוכל לעשות איתו חסד, ומחפש לעשות מצוות. ועל זה אמר הנביא יהודי שמחפש לעשות מצוות והוא רודף אחרי המצוות, הוא לא מחכה שהעני יבוא אליו ויבקש צדקה, אלא לבד הוא רואה שליהודי זה יש צרות,

במנורה היה טמון האור הגנוז

הקנים של המנורה, ולמחרת בבוקר היה השמן נגמר, והיו נכבים הנרות, ובערב היה הכהן שוב פעם מדליק את המנורה.

נר המערבי לא היה נכבה לעולם

אבל נר האמצעי לא היה נכבה לעולם, והיה נשאר דולק עד למחרת בערב, ואפילו שהיה הכהן שם בכל הקנים של המנורה כמות שווה של שמן, בכל זאת נר האמצעי נר המערבי לא היה נכבה לעולם, כמו שאומרת הגמרא (שבת כב א) נר המערבי היה נשאר דולק בדרך נס, וזה היה עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בעם ישראל.

משה רבינו הכניס את האור הגנוז לתוך המנורה

אומר המדרש הקב"ה ביקש ממשה רבינו שיכניס במנורה את האור שיש בו, ולכן במנורה היה אור רוחני שהכניס בה משה רבינו, לכן נר המערבי שהיה מכוון כנגד משה רבינו לא היה נכבה לעולם.

שבעת קני המנורה כנגד שבעה רועים

במנורה היו שבעה קנים, ומדוע היו במנורה דווקא שבעה קנים?

אומרים רבותינו ז"ל (שם משמואל תצוה תרפ"א) שבעה הקנים במנורה היו מכוונים כנגד שבעה רועים, שבע צדיקים, אברהם יצחק ויעקב משה ואהרון יוסף דוד, והנר

כתוב בגמרא (חגיגה יב א) כאשר הקב"ה ברא את אדם הראשון, היה אדם הראשון, רואה מתחילת העולם ועד סופו, וראה הקב"ה שעתידין להיות רשעים בעולם, ויקלקלו בראיה שלהם, לכן עמד הקב"ה וגזז את אותו אור מיוחד, שבו היה אדם הראשון רואה מתחילת העולם ועד סופו, והקב"ה גזז את האור הזה לצדיקים.

משה רבינו נולד עם אותו אור רוחני שהקב"ה ברא בכריאת העולם

אומר המדרש כאשר נולד משה רבינו, הוא נולד, אם אותו אור רוחני מיוחד, שהיה באדם הראשון, ולכן כשנולד משה רבינו כל הבית התמלא באור, כאשר נולד משה כתוב (שמות ב ב) "ותרא אותו כי טוב", וכאשר ברא הקב"ה את האור כתוב (בראשית ב ד) "וירא אלוקים את האור כי טוב".

למה זכה משה רבינו להיולד אם אותו אור רוחני? בגלל שעתיד להוריד את התורה מן השמים, התורה זה האור של העולם, כמ"ש (משלי ו כג) "כי נר מצוה ותורה אור".

בכל ערב בשעת בין הערביים היה הכהן מדליק את המנורה

אומר המדרש כל זמן שבית המקדש היה קיים, בכל ערב בשעת בין הערביים, היה הכהן הגדול מדליק את המנורה בבית המקדש, ובמנורה היו שבעה קנים, והיה הכהן ממלא כמות של שמן שווה בכל

רוחות השמים, ועוד אחד למעלה ואחד למטה ביחד זה שישה, וקנה האמצעי כביכול כנגד ה' יתברך, שאין דבר מבלעדיו והוא הסובב את כל העולמות.

כל העולם רמוז במנורה

עוד טעם מדוע היו במנורה שבעה קנים, כתב המקובל רבי אליעזר מגרמיזה זצוק"ל, שבעה הקנים שבמנורה הם כנגד שישה אקלימים שיש בעולם. והשביעי כנגד ירושלים, שהרי ידוע שיש בעולם 6 אקלימים (חלקים), וירושלים נחשבת מקום שיש בו ישוב, ירושלים נמצאת בדיוק בנקודה האמצעית של הישוב בעולם. ירושלים מכוונת כנגד גן עדן. האקלים ה-7 זה ארץ ישראל, ו-3 מכאן ו-3 מכאן זה כל הארצות ואנחנו באמצע. והנר האמצעי הוא בית המקדש, ואור הנר האמצעי זהו קודש הקודשים. כל העולם רמוז במנורה, הצדיקים כאשר היו רוצים לדעת מה יקרה, היו מסתכלים במנורה.

שבעה הקנים שבמנורה כנגד שבעים אומות העולם

אומר אור החיים הקדוש (במדבר ח ב), שבעת קנים המנורה כנגד שבעים אומות העולם - כל קנה כנגד עשרה אומות, כל זמן שהמנורה הייתה דולקת אומות העולם היו נכנעים לעם ישראל. ברגע שהפסיקו להדליק את המנורה בבית המקדש, הפסיקו אומות העולם להיכנע לעם ישראל, לכן שהמנורה הייתה דולקת היו כל הנרות פונים ומתכופפים לנר המערבי.

המערבי היה כנגד משה רבינו, ולכן נר המערבי לא היה נכבה לעולם כי הוא כנגד משה.

שבעת קני המנורה כנגד שבע ספירות

עוד אמרו רבותינו ז"ל, המנורה רומזת לעם ישראל, במנורה היו שבעה קנים של נרות, כל נשמה היא נר, כמ"ש (משלי כ כז) 'נר ה' נשמת אדם', אם נקח את המילה "בני ישראל" - האותיות האמצעיות הן נר, האמצע שלנו, כל נשמות ישראל, הוא נר 'נר ה' נשמת אדם', והיה אהרון מעלה את הנשמות של עם ישראל שיחזרו בתשובה ונשמתם תאיר באור גדול.

שבעת הקנים שבמנורה, היו כנגד שבע ספירות, כנגד שבע המידות שבהם מתנהל העולם, הלא הם, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, ומלכות.

שבעת נרות במנורה הטהורה, הם כנגד שבעה סוגים של נשמות, שיש בעם ישראל. וכל קנה מהמנורה, היה כנגד סוג אחד של נשמות בעם ישראל, אחד כנגד חסד, אחד כנגד גבורה, אחד כנגד תפארת, אחד כנגד נצח, אחד כנגד הוד, אחד כנגד יסוד, ואחד כנגד מלכות, יש יהודי שהעיקר שלו הוא חסד, יש יהודי שהעיקר שלו הוא גבורה וכו' - מחסד עד מלכות.

שיש קנים כנגד שישה צדדים והקנה השביעי כנגד הקב"ה

עוד אומרים רבותינו ז"ל, שש קנים שבמנורה הם כנגד שישה צדדים, ארבע

זרועות, ולמה מוטבע האות שין מצד אחד שלוש זרועות ומצד שני עם ארבעה זרועות?

אלא אמור רשב"י כי מצד אחד האות שין עם שלושה זרועות, כנגד שלושה אבות אברהם יצחק ויעקב, ומצד שני האות שין עם ארבעה זרועות, כנגד ארבעה אימהות, שרה, רבקה, רחל, ולאה.

בזכות תפילין של ראש יש שמירה על שבע שערים שבראש

אבל אמור הרב אור הצבי, שבא לרמוז לנו עוד דבר גדול, ששלוש ועוד ארבע זה שבע, שזה כנגד שבע שערים שיש בראש, מוטבע על התפילין של ראש שין אחת עם שלוש זרועות, ושין אחת עם ארבעה זרועות, ביחד זה שבע. כנגד שבעה שערים שבראש של האדם, בזכות מצוות תפילין של ראש יש לו שמירה על 7 שערים שבראש.

הבדלה שומרת על כל השערים של האדם

לכן במוצ"ש עושים הבדלה על היין, ומברכים על הבשמים, ומברכים בורא מאורי האש על הנר, כי ההבדלה נתקנה שיהיה לאדם שמירה על שבעה השערים שבראש, לכן הוא מברך בפה על ברכות ההבדלה שיהיה שמירה לפה של האדם כל השבוע, ובאף מריח בבשמים, ובעינים מברך בורא מאורי האש, ובאוזניים שומע את הברכות של ההבדלה.

ורמז גם כן שכולן כלים, ונר ישראל לא יכבה, ותמצא שהארת הנרות אינה אלא בלילה, והוא סוד הגלות שנקראת לילה, מה שאין כן בבא זמן הישועה המתייחס לבוקר כתיב (ישעיהו כא יב) אתא בוקר וגו', יכבה נר האומות וישאר מכללותם נר ישראל שהוא הולך ואור עד נכון היום.

שבעה קני המנורה כנגד שבעה החושים שבראש

ועוד אמור הרב החיד"א, ששבעה הקנים שבמנורה כנגד שבעה חושים שבראש של האדם, שתי עיניים, שתי אוזניים, שתי נחיריים, והפה, סה"כ שבע. שכל הקדושה של האדם תלויה בשבעה חושים האלו.

בתפילין מוטבע שם שדי

אחת משמותיו של הקב"ה הוא שם שדי- בתפילין של ראש מוטבע עליהם אות שין, ובקשר תפילין של ראש יש צורה של האות ד, ובקשר תפילין של יד יש את צורת האות יוד ביחד, זה שם שדי.

בתפילין נרמזים האבות והאמהות

בספר הקדוש אור הצבי כתב, שאם יתבונן האדם יסתכל בתפילין של ראש, ויראה שמוטבע עליהם משני הצדדים את האות שין, בצד אחד האות שין עם שלושה זרועות, ומצד שני האות שין עם ארבעה

ה. בפסוק הראשון בחומש דברים יש עשרים ושנים תיבות, רמז לכ"ב הגביעים שבמנורה.

ו. האור שבמנורה רומזת לאור של התורה, כמ"ש (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור - מי שקרוב לתורה, הקב"ה מאיר לו את הדרך, אבל על הרשעים כתוב (שמואל א ב ט) ורשעים בחושך ידמו.

דבי יצחק מקרקוב והאוצר

ומעשה ביהודי בשם אייזיק שחלם חלום שנמצא אוצר גדול מלא זהב וכסף מתחת לגשר של העיר קראקא. הוא לא התייחס לכך, אבל החלום חזר ונשנה במשך כמה לילות. הבין האיש שיש משהו בחלום, כמו שנאמר (בראשית מא לב) "ועל השנות החלום אל פרעה פעמיים כי נכון הדבר" וגו', ולכן החליט בעצת אשתו לקום ולנסוע לעיר קראקא, ואולי הוא ימצא שם אוצר.

אחרי נסיעה ארוכה וטלטולי דרך קשים הגיע סוף סוף אייזיק לעיר קראקא. כשהגיע לגשר ראה שהכל מוקף בחיילים ושוטרים, והבין שאין זו פעולה קלה לחפור מתחת לגשר. חיכה ללילה, בחושבו שאולי בלילה כולם ילכו, אבל הוא רואה שגם בלילה השמירה כבידה מאוד. המתין שם ליד איזה עץ, והנה ניגש אליו אחד הקצינים ואמר לו 'מה אתה עושה פה, האם אתה מרגל? אני רואה אותך כבר הרבה זמן עומד ליד הגשר'. אמר לו האיש 'תשמע, אני חלמתי חלום שיש בגשר של

האור שבמנורה רמזו לאור התורה המנורה רומזת לתורה, "אין אור אלא תורה", שנאמר (משלי ו, כג) "כי נר מצוה ותורה אור" (תענית ז ב).

כל מה שהיה במנורה היה מכוון כנגד התורה הקדושה

המנורה רומזת לתורה הקדושה, לכן כל מה שהיה במנורה היה מכוון כנגד התורה הקדושה, אומרים בשם רבי יעקב שמשון משפטיסיווקא, שיש פה רמז לפרש שהפסוקים הפותחים כל ספר מחמשה חומשי התורה מרמזים למעשה המנורה.

דוד המלך אומר (תהלים קיט קל) "פתח דברך יאיר", ופירושו של דבר, הפתיחה לתורה מבארת ומאירה, רמז למנורה המאירה את דיניו ופרטיו של מעשה המנורה.

א. הפסוק הראשון בבראשית יש בו שבע תיבות, רמז לשבעת קני המנורה.

ב. הפסוק הראשון בספר שמות יש אחד עשרה תיבות, כנגד אחד עשרה כפתורים שבמנורה.

ג. הפסוק הפותח את ספר ויקרא יש תשע תיבות, כנגד תשע פרחים שבמנורה.

ד. לגבי גובה המנורה יש שתי דעות, יש מ"ד שסובר שגובהה היה שבע עשרה טפחים, ויש הסובר שמונה עשרה טפחים. בפסוק הפותח את ספר במדבר יש שבע עשרה תיבות, וא"כ רמז יש כאן למאן דאמר י"ז הוי המנורה.

לפעמים יש אוצר גדול ליד האדם קרוב אליו מאוד, אבל הוא לא רואה אותו כי הוא נימצא בחושך, וכל זמן שיהודי רחוק מבורא עולם הוא נמצא בחושך וברגע שמתקרב לבורא עולם מיד הוא רואה את האור.

מי שהולך בחושך יכול להיות שיש אוצר גדול לידו, אבל הוא לא רואה בגלל שהוא הולך בחושך, ולכן על ידי שיהודי קרוב לתורה התורה מאירה לו את הכל ואז הוא רואה שהברכה מאוד קרובה אליו.

קראקא אוצר, ובאתי מעיר פלונית כדי לחפש אותו'.

כשמוע הקצין את דברי היהודי החל לצחוק ואמר לו 'בגלל חלום באת עד לכאן?' אני חולם כבר כמה לילות שיש בעיר שלך איזה יהודי בשם אייזיק שיש לו אוצר מלא כסף וזהב בתוך תנור האבן שבביתו. וכי בגלל חלום אני אלך לשם?'. שמע היהודי את דבריו, חזר לביתו, ניגש לתנור האבן, חפר בפנים, מצא אוצר גדול, ונעשה לאחד העשירים הגדולים בעיר.

הטעם שנכתב המנורה 'הטהורה'

תשליך את הזהב לתוך האש, והשליך משה את הזהב לתוך האש, ונעשה נס ויצא מנורת זהב, לכן כתוב המנורה הטהורה בגלל שהיא נעשתה על ידי הקב"ה.

בשלושה דברים נתקשה משה

הגמרא אומרת (מנחות כט א) בשלושה דברים נתקשה מאוד משה רבינו, הדבר הראשון, מנורה. הדבר השני, מחצית השקל. והדבר השלישי, קידוש החודש. משה ר"ת מנורה שקל החודש.

הקב"ה ציווה שהמנורה תהיה כולה מקשה אחת של זהב

הדבר הראשון שנתקשה משה רבינו היה במנורה, ולמה משה רבינו נתקשה?

במשכן היו למעלה מחמשת אלפים כלים, וכל הכלים שבמשכן היו קדושים וטהורים, א"כ צריך להבין מדוע כאשר התורה מדברת על המנורה, התורה הקדושה מוסיפה עוד מילה אחת (ויקרא כד ד) "המנורה הטהורה", וכי ארון הברית לא היה טהור, וכי המזבח לא היה טהור, מדוע התורה מדגישה רק על המנורה שהיא הייתה טהורה?

המנורה נעשתה על ידי הקב"ה

אלא אומר המדרש בשעה שהקב"ה ציווה את משה רבינו לבנות את המנורה, משה רבינו נתקשה איך אפשר לבנות את המנורה?

כשראה הקב"ה שמשה רבינו נתקשה במעשה המנורה אמר הקב"ה למשה, משה

על ידי הסתכלות באור המנורה זוכים לטהרת הלב

עוד אומרים רבותינו ז"ל, מדוע התורה הדגישה על המנורה את המילה טהור, "המנורה הטהורה"?

כי במנורה הייתה טהרה מיוחדת, ומי שהיה מסתכל באור של המנורה, היה נכנס בו טהרה בלב, וכל שכן מי שהיה נוגע במנורה היה נכנס בליבו טהרה מיוחדת.

יוסף משיחא

המדרש (בראשית רבה סה כה), מספר בשעה שהרומאים באו להחריב את בית המקדש, בהתחלה הם פחדו להיכנס לקודש הקודשים, וקראו לאיזה יהודי מומר שקראו לו יוסף משיחא, ואמרו לו בוא תיכנס לקודש הקודשים ותקח מה שתרצה משם, נכנס יוסף משיחא, והוציא את המנורה, וכשיצא עם המנורה אמרו לו המנורה היא ראויה למלך, לך תיכנס פעם שניה ומה שתוציא יהיה שלך, והוא לא הסכים להיכנס פעם שניה, עד שהיו חותכים את בשרו אברים אברים ואמרו לו או שתיכנס או נחתוך לך איבר, והיה צועק אי לי שהכעסתי את קוני פעם אחת.

ושואל הרב מפונביץ' זצ"ל (הובא בדרושים לפרשת שבוע של הרב יחיאל שטרן עמ' רלב), איך הוא השתנה מהקצה אחד לקצה השני, בהתחלה הוא רצה להיכנס ברצון, ואחר

כי הקב"ה אמר למשה רבינו, לא לעשות את המנורה חלקים חלקים, ולחבר אותם. אלא לעשות את כולה מקשה אחת, מגוש אחד של זהב.

המנורה רומזת לאחדות בעם ישראל

והטעם שהקב"ה ציווה שהמנורה תעשה דווקא מחלק אחד, כי המנורה מסמלת את האחדות, ומתי יש אחדות, מתי שכולם חלק אחד. לכן המנורה שהייתה מסמלת את האחדות הייתה צריכה להיות דווקא חלק אחד.

מחצית השקל

הדבר השני, מחצית השקל שהקב"ה ציווה את משה, שכל אחד מבני ישראל יתן מחצית השקל, ומשה לא הבין איך נראה המטבע של מחצית השקל, לכן הראה לו הקב"ה מטבע של אש, ואמר לו (שמות ל ג) זה יתנו

קידוש החודש

הדבר השלישי קידוש החודש, שזה סוד הברכה של עם ישראל, הראה לו הקב"ה למשה את הלבנה, ואמר לו כזה ראה וקדש, אומרת הגמרא כל מקום שכתוב בתורה 'וזה' הראה לו הקב"ה באצבע. במנורה, כתוב וזה מעשה המנורה, במחצית השקל כתוב (שמות ל ג) זה יתנו. ובחודש כתוב (שמות יב ב) החודש הזה לכם.

מיוחדת, וברגע שיוסף משיטא נגע במנורה הטהורה, מיד נכנס הרהורי תשובה בליבו, כי מי שנוגע בדבר קדוש זה גורם שהוא יתעורר בתשובה, אפילו יהודי היה בתהום של הטומאה, אבל בשעה שנגע במנורה היה נכנס בליבו טהרה מיוחדת, והיום שאין לנו את המנורה, אבל אם יהודי נוגע בתורה הקדושה היא מטהרת אותו.

כך לא הסכים להיכנס אפילו שמוציאים אותו להורג?

מי שנוגע בדבר קדוש זה גורם שהוא יתעורר בתשובה

אלא אומר הרב מפונביז' זצ"ל, מכיון שהמנורה נעשתה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, לכן במנורה הייתה טהרה

המלך משתמש במנורות של חרס שלך להראות את חיבתו אליך

אמר לו הכפרי אדוני המלך אני התכוננתי וקניתי כלי חרס ומנורות חדשים, אבל כאשר ראיתי את המנורות זהב שהחזיקו העבדים של המלך, התביישתי ורצתי מהר לבית והטמנתי והחבאתי את כל המנורות וכל הכלים מחרס, אמר לו המלך חייך, אפילו שיש לי מנורות של זהב וכלי זהב, אין אני משתמש אלא במנורות של חרס שלך, ואין אני אוכל אלא בכלי החרס שלך, להראות לך את החביבות כמה אני אוהב אותך ומחבב אותך.

ה' ביקש מעמ"י להדליק לו מנורה מחיבתו אליהם

אומר המדרש הנמשל, בשעה שהקב"ה אמר למשה רבינו (שמות כה לא), "ועשית מנורת זהב טהור", התפלא משה רבינו, ואמר רבש"ע אתה מאיר לכל העולם, כמו

אומר המדרש (במדב"ר טו ח) מעשה במלך אחד שהיה אוהב אדם כפרי, והמלך היה אוהב אותו אהבת נפש, יום אחד שלח לו המלך מכתב בעוד חודש ימים המלך יבוא לבקר אותו בביתו, כששמע הכפרי מיד התחיל לנקות ולצחצח את הבית, וקנה כלי חרס חדשים, והעמיד מנורות של חרס חדשים, וכשהגיע היום עמד בכניסה לעיר וחיכה לקבל את פניו של המלך.

ואחרי כמה זמן הוא רואה את השיירה של המלך, וכל העבדים של המלך, מקיפים אותו עם מנורות של זהב, כשראה אותו כפרי את כל מנורות הזהב התבייש, רץ מהר לביתו והטמין והחביא את כל מנורות החרס ואת כל כלי החרס, כשנכנס המלך לבית של הכפרי מצא את הבית ריק, שאל המלך למה לא התכוננת הרי אני שלחתי לך מכתב שבעוד חודש אני מגיע, ולמה הבית ריק?

של בנו, ולא היה צריך בנו של המלך לטרוח על שום דבר אבל דבר אחד המלך היה מבקש מבנו שבכל בוקר יבוא בנו וידליק איזה נר קטן וביקש המלך שבנו יעשה את זה בעצמו ואפילו שיש לו הרבה מאוד עבדים ומשרתים, בכל זאת ציווה המלך דבר אחד קטן שבנו יעשה בעצמו.

אחרי שהבן של המלך היה מדליק את הנר לפני המלך היה קם המלך ומכבה את הנר, והיה בנו של המלך לא מבין למה האבא שלו מבקש ממנו להדליק את הנר, הרי מיד המלך מכבה את הנר ואין למלך צורך בנר הזה, והיה המלך מצווה את בנו בני גם אם אתה צריך לנסוע למקום רחוק תדאג לבוא בבוקר מוקדם להדליק את הנר בארמון של המלך, והיה הדבר הזה לפלא גדול בעיני בן המלך, כי ראה שאבא שלו דואג לו לכל מחסרו ונתן לו עבדים ומשרתים ומדוע האבא המלך מבקש ממנו לקום בכל בוקר מוקדם להדליק לפניו את הנר ומיד אחר כך היה המלך מכבה את הנר בשביל מה האבא מטריח אותי בכל בוקר לקום מוקדם ולהדליק לפניו את הנר, עד שיום אחד שאל הבן את אבא שלו המלך, אבא מדוע אתה מצווה אותי בכל בוקר לבוא לפניך ולהדליק את הנר הרי אתה מיד אחרי מכבה את הנר ואין לך צורך בו.

אמר לו המלך בני היקר אני יגיד לך האמת שאין לי צורך בנר הזה כי אני מכבה אותו מיד, אבל אני רוצה ללמד

שכתבו המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, אתה הוא יוצר אור ובורא חושך, וכי אתה צריך שאנחנו נאיר לך במנורה קטנה?

אמר לו הקב"ה למשה, אני לא צריך לאור של המנורה, אבל כדי להראות לכל העולם, כמה שאני מחבב ואוהב אתכם יותר מכל הגויים, כדי שיאמרו הגויים תראו את עם ישראל למי מדליקים אור, למי שאמר והיה העולם לקב"ה, לכן אין אני משתמש, אלא באור של המנורה שאתם מדליקים לפני.

מטרת הדלקת הנרות להעיד שהשכינה שורה בישראל

הגמרא במסכת שבת (כב ב) אומרת "וכי לאורה הוא צריך, והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו? אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, מאי עדות. - אמר רב - זו נר מערבי". מטרת הנרות ותפקיד המעלה אותם, הוא להשרות השכינה ולהעיד על קדושת המשכן כמקום השכינה.

המלך מודגל את שנו להכיר טובה

ועוד אומר המדרש מעשה במלך אחד שהיה לו בן יחיד והיה המלך דואג לכל מחסרו של בנו, וכל מה שהבן היה מבקש מיד המלך היה נותן לו, ואף פעם לא היה חסר לו שום דבר, ונתן המלך לבנו עבדים ומשרתים שיעשו כל הזמן רצונו

הפתילות מצד ימין ומצד שמאל יפנו הפתילות לכיון הנר האמצעי.

ופירש רש"י אל מול פני המנורה, אל מול הנר האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף של המנורה, יאירו שבעת הנרות שישה שעל ששת הקנים, השלושה שמצד מזרח פונים למול האמצעי הפתילות שבהן, וכן שלושה שמצד מערב פונים למול הנר האמצעי.

כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך

למה ציווה הקב"ה שכל הנרות יאירו לכיון נר האמצעי? פירש רש"י (שם) כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך, ופירש המהר"ל (גור אריה שם) שהוקשה לרש"י מפני מה נשתנה אור של מנורה זו שיאירו כל הנרות אל מקום אחד, אדרבה דרך שאר מנורה להבדיל נר אחד מן השני, כדי שיתפשט כל האור לכל הבית, לכן תירץ רש"י כדי שלא יאמרו לאורה הוא צריך.

וכן אומר רבי יעקב בעל הטורים על הפסוק (שמות כז ב) ויקחו אליך שמן זית זך, ויקחו אליך, אבל אני איני צריך לאורה, ללמדנו שהמצוות שאנחנו עושים אינן לצורכו, אלא רק לצורכנו כדי לזכותנו להיות עבדים למקום.

וכן מפורש ברמב"ן (דברים כב ו) וזה לשונו 'שרצו לומר שאין התועלת במצוות לקב"ה בעצמו יתעלה, אלא התועלת באדם עצמו למנוע ממנו נזק או אמונה

אותך דבר מאוד חשוב שהרי אני נותן לך הכל אבל אתה צריך ללמוד להכיר טובה לכן למרות שאני לא צריך את הנר אבל כדי להרגיל אותך להכיר טובה, לכן אני מצווה אותך להדליק לי בכל ערב נר קטן, כי אם יהיה לך הכרת הטוב אתה תדע להנהיג את הממלכה בבוא היום.

הדלקת המנורה היא בשביל להכיר טובה על עמוד אש להאיר לכם את הדרך

הנמשל כך בשעה שהקב"ה אמר למשה רבינו לך תצווה את עם ישראל שבבית המקדש בכל ערב ידליקו לפני את המנורה, ושאל משה רבינו את הקב"ה רבש"ע וכי לאורה אתה צריך הרי אתה מאיר לכל העולם כולו, כמ"ש המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים אלא אמר הקב"ה את האור שבמנורה אני לא צריך אבל אני רוצה להרגיל אתכם להכיר טובה על שאני הארתי לכם במדבר במשך ארבעים שנה, ובכל לילה היה עמוד של אש להאיר לכם את הדרך, לכן אני מבקש ממכם שתדליקו לפני את המנורה כדי להרגיל אותכם להכיר טובה.

כל הנרות יאירו לכיוון נר האמצעי

ואומרת לנו התורה (במדבר ח ב), "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", וצריך להבין מה שכתוב יאירו שבעת הנרות הרי פשוט שמדליקים נרות הם מאירים, אלא שראשי

הכוונה במצוה תהיה אך זרק לשם שמים

זה מה שהתורה אומרת לנו בהעלותך את הנרות - כאשר אדם בא להעלות את המצוות שהוא עושה שהם נקראים נרות. אל מול פני המנורה - יעשה אותם לשם שמים שיהיו ישר לכבוד בורא עולם, ולא יפנה לצדדים אלא אל מול פני המנורה.

יאירו שביעת הנרות - תזכה שהמצווה שעשית ייצא ממנה אור גדול.

אדם שמבקש בשביל ה' זה עת רצון

דוד המלך אומר בתהלים (סט יד) "ואני תפילתי לך ה' עת רצון", ואומר הזרע קודש (פ' ואתחנן) בשעה שיהודי מתפלל ומבקש ברכה מהקב"ה, הקב"ה בודק אם הברכה הזאת היא בשביל האדם, הקב"ה בודק האם מגיע לתת לו ברכה או לא. אבל אם האדם מבקש ברכה רק כדי שיוכל לקיים מצוות וללמוד תורה אז גם אם לא מגיע לו זה עת רצון ותפילתו תתקבל בשמים וזה הפירוש של הפסוק ואני תפילתי לך ה' אם התפילה היא לך ה' לכבוד בורא עולם עכשיו זה עת רצון לקבל את התפילה שלך.

נקדימוזן בן גוריון

הגמרא במסכת תענית (יט ב) מספרת לנו על נקדימוזן בן גוריון, שבכל שנה היה רגיל לתת מים לשתות לכל עולי הרגלים שהיו באים מכל המקומות בחגים

רעה או מידה מגונה או לזכור הניסים והנפלאות שעשה לנו הקב"ה'.

וכן אומר המדרש תנחומא (שמיני ח) וכי מה אכפת לו לקב"ה בין שוחט בהמה ואוכל או נותר ואוכל, כלום אתה מועילו או כלום אתה מזיקו. ומה אכפת לו בין אוכל טהורות או טמאות? אלא שלא ניתנו המצוות אלא לצרף את הבריות, ולמה? שיהיה מגן עליך.

וכל מצוה שיהודי עושה הוא לא מוסיף שום דבר בשלימות של הקב"ה, כי הקב"ה הוא שלם בשיא השלימות, עוד קודם שנברא העולם, והמטרה של כל המצוות זה רק בשבילנו בלבד.

בהעלותך את הנרות זה המצוות

רבינו הקדוש רבי ישראל הבעל שם טוב אומר, על הפסוק בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות - כל מצוה שיהודי עושה כאן בעולם הזה הוא מדליק נר בעולמות העליונים כמ"ש (משלי ו כג) כי נר מצוה.

אבל לא מספיק להדליק נר אלא צריך גם שהנר יאיר וייצא ממנו אור מיוחד, וכמה שעושה את המצוה בשלימות כך זוכה שהנר מהמצוה יאיר באור גדול מאוד, ואם חס ושלום עושה מצוה, אבל עושה אותה לא לשם שמים, אלא בשביל שיהיה לו כבוד, או כדי להתגאות, אז הנר של המצוה לא מאיר כלל.

החמור והיה בדרכו עם תלמידיו לצאת מירושלים אחרי חורבן בית המקדש וראה רבי יוחנן נערה מלקטת שעורים מבין גללי בהמה חס עליה רבי יוחנן ושאל אותה בת מי את? אמרה לו בתו של נקדימון בן גוריון אני, תמה רבי יוחנן הרי אני הוא זה שסידרתי את החופה והקידושין שלך ואביה נתן לך נדוניה של כמה אלפים של דינרי זהב ואיך נעלם הכל?

שואלת הגמרא אם כל כך הרבה צדקה נתן מדוע לא עמדה לו זכות זו לבתו שעכשיו מלקטת שעורים מבין גללי בהמה?

כל מה שעשה לא היה לשם שמים לכן לא הגנה עליו הזכות

אלא אומרת הגמרא שנקדימון היה יוצא מביתו לבית המקדש היה שוטח שטיחים יקרים ואחר כך היה מפקירם לעניים והיו העניים מתפרנסים מזה זמן רב, אבל כל מה שעשה לכבוד עצמו הוא עשה ולא לשם שמים, כי היה נותן צדקה אבל היו כל מיני נגיעות כל מיני מחשבות, והמצוה לא הייתה בשלימות, לכן המצוה לא הגינה עליו.

החפץ חיים העיד שבכל ימיו קיים דק שנים או שלושה מצוות בשלימות

החפץ חיים כותב שכמעט אין מעשה שאדם עושה בעולם הזה שלא מעורב במעשה כמה נגיעות, יהודי חי בעולם

לירושלים לבית המקדש, וכך היה בכל שנה ושנה.

שנה אחת היה בצורת ולא ירדו גשמים ולא היה מים, הלך נקדימון לאיזה גוי ולקח ממנו שתיים עשרה מעיינות של מים כדי שיהיה מים בשפע לעולי הרגלים, והבטיח לאותו גוי שבשנה הבאה יחזירם לו שלמים ומלאים, ואם לא הוא יתן לו על כל מעין ככר של זהב, עברה כמעט כל השנה ולא ירדו מים עד שהגיעה היום האחרון של אותה שנה ואותו גוי חשב בדעתו שעכשיו הוא עומד להתעשר עושר גדול, הרי אם עד עכשיו לא ירד גשם שוב לא ירד, ושלח אותו גוי לנקדימון בן גוריון שיחזיר לו המעיינות מים, הלך נקדימון לבית המקדש והתפלל לקב"ה ובכה ואמר רבונו של עולם לא לכבודי עשיתי אלא לכבוד בני ישראל, שיהיה להם מים לשתות לקחתי מאותו גוי מים והבטחתי לו להחזיר בשנה הבאה. מיד נתמלאו כל השמים בעננים וירדו גשמים גדולים ונתמלאו המעיינות, בא אותו גוי וטען שכבר שקעה השמש ומה שירד גשם ירד ברשותו שכבר נסתיימה השנה, חזר נקדימון לבית המקדש והתעטף בטלית, והתפלל והתפזרו העננים וזרחה השמש בעבורו, אומרת הגמרא למה נקרא שמו נקדימון בעבור שנקדה חמה בעבורו.

בתו של נקדימון מלקטת שעורים מבין גללי בהמה

הגמרא במסכת כתובות מספרת (סו ב) פעם אחת רבי יוחנן בן זכאי רכב על

הקב"ה הרבה מצוות כדי שלפחות מצוה אחת נקיים בשלימות

כתוב במשנה (מכות כג ב) "רבי חנניא בין עקשיא אומר רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שואל הרמב"ם (פירוש המשנה מכות ג יז) מדוע הקב"ה נתן לנו שש מאות ושלוש עשרה מצוות היה מספיק שהקב"ה היה נותן לנו רק כמה מצוות בודדות?

אלא אומר הרמב"ם מכיון שרוב מעשה בני אדם יש בהם הרבה נגיעות ואין בהם שלימות, לכן מה עשה הקב"ה? נתן לנו הרבה מצוות כדי שלפחות יהיה לנו מצוה אחת שקיימנו בשלימות ועל ידה נזכה לחיי העולם הבא.

הזה שבעים או שמונים שנה ואפשר לספור כמה מצוות בודדות שקיים בשלימות בלי שום נגיעות, כי כל מעשה שיהודי עושה מתערב בו כל מיני מחשבות בכל דבר ודבר אפילו יהודי בא לקיים מצוה ולתת צדקה אומר לו היצר הרע תתגאה שנתת צדקה.

רבינו החפץ חיים העיד על עצמו שבמשך כל חייו אולי הצליח לקיים שניים או שלושה מצוות לשם שמים, דע לך שבכל מעשה נכנס לאדם הרבה מאוד מחשבות וכל זה עושה יצר הרע גם כאשר יהודי בא לקיים מצוה הוא מכניס בו מחשבה של גאווה או כל מיני מחשבות לא טובות.

סגולת מזמור למנצח בנגינות

וכנגד ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה וכן כנגד ארבע רוחות השמים צפון דרום מזרח מערב.

יאר פניו איתנו ר'ת פא"י שנרמז בפותח את ידך שהוא גימטריה מלאך (91).

ומעל המנורה כותבים את הפסוק (תהלים לו י) "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור", שיש בו 7 מילים. על כל קנה מילה. ועל הקנה האמצעי "חיים". שהקנה האמצעי מרמז על השבת, וכל החיים שלנו באים מהשבת.

על המזמור (תהלים לו א) למנצח בנגינת מזמור שיר, אמרו רבותינו ז"ל שיש בו מ"ט תיבות כנגד מנין הגביעים הכפתורים הפרחים והנרות, גביעים כ"ב, כפתורים י"א, פרחים ט', נרות ז' הרי סך הכל מ"ט.

במזמור זה תמצא ז' עניינים נגד ז' קנים שבמנורה, והם: חנינה, ברכה, אור, ישועה, הודאה, שמחה, רננה. כל אלו עתידים להיות לישראל.

למנצח, בנגינות, מזמור, שיר- ארבעה סוגי מנגינות כנגד ארבע אותיות הויה

מדליק נרות בבית המקדש, ויהיה מובטח שהוא בן עולם הבא."

מעלת האומרה שבע פעמים

כל האומר מזמור ה"מנורה" 7 פעמים (ויכוון בו) בצאתו לדרך או למקום סכנה, או שרוצה למצוא חן וחסד, ילך לשלום ולהצלחה.

הבן איש חי בספרו עוד יוסף חי (פרשת ויגש אות ג) כתב וזה לשונו: כשאומר למנצח בנגינות מזמור שיר המצוייר בצורת המנורה על קלף או על נייר יזקוף את הציור של המנורה שמסתכל בו כדי שיהיה הציור זקוף לפניו כדמיון המנורה שהייתה זקופה ועומדת בהיכל ולא יניח הציור מושכב ושטוח לפניו גם יזהר לכווין במזמור הנזכר בשם פא"י בראשי תבות: י'אר פ'ניו א'תנו ובשם סא"ל בראשי תבות: א'תנו ס'לה ל'דעת. ואלו השמות שניהם בגימטריה 91 והם ממונים על הפרנסה, גם יכוין בסופי תבות: ארץ' נתנה' יבולה' יברכנו' אלהים' אלהינו' שעולה 152 כמספר "עין טובה".

טעם שלא אומרים בשבת

בכל יום אומרים בתפילה מנחה למנצח בנגינות מזמור שיר אלוקים יחוננו כי הוא שמירה כנגד המזיקין, אבל בתפילת מנחה של ערב שבת לא אומרים למנצח בנגינות מזמור שיר, אלא אומרים ה' מלך גאות לבש כי בשבת לא צריך שמירה מן המזיקים.

הקב"ה הראה למשה רבינו את הלמנצה בצורת המנורה

כתב הרב החיד"א (מדבר קדמות מערכת ד אות כב) הקב"ה הראה למשה רבנו את המזמור למנצח בצורת המנורה כמו שכתוב, כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה.

ועוד כתב הרב החיד"א, כן הקב"ה הראה לדוד ע"ה ברוח הקדש זה המזמור, כתוב באותיות של זהב מופז, עשוי בצורת מנורה.

דוד חקק את הלמנצח בצורת המנורה במגן שלו בטס של זהב בצורת מנורה, וכשהיה יוצא למלחמה היה מכוון בסודו של המזמור והיה מנצח את אויביו, והיו נופלים לפניו. עכ"ד החיד"א.

כאילו הדליק את המנורה בבית המקדש וכאילו קיבל פני השכינה

כתב רבי דוד אבודרהם (שחרית ופירושה למנצח בנגינות) כל מי שקורא אותה בכל יום הרי כמו שמדליק המנורה בבית המקדש וכאילו מקבל פני השכינה, וכל האומר למנצח בצורת המנורה זוכה שיהיה עליו חן וחסד.

מובטח לו שהוא בן העולם הבא

כתב המהרש"ל בספרו 'מנורת זהב טהור הוא', כל המתפלל זה המזמור במנורה בכל יום, לא יקרה לו שום גזירה רעה, ויהיה חשוב לפני הקב"ה כאילו הוא

לשבח", כיוון שזו השעה שבה היו מדליקים את המנורה בבית המקדש. ובקריאה זו אנו מקיימים "ונשלמה פרים שפתינו".

בספר "פתח הדביר" (מהדורא תנינא רלד ס"ק ד) כתב שזו הסיבה שבגללה אנו קוראים מזמור זה בתפילת מנחה לפניי "עלינו

ויהי בנסוע אהרון

הגויים, ושה' היה שמח היה מבקש שובה ה' רבבות אלפי ישראל.

רק בשעה שהמלך שמח תבקש ממנו טובה

הרמב"ם היה רופא גדול אשר היו באים אליו חולים מכל קצות העולם, והרמב"ם היה הרופא של מלך מצרים ולא היה לו פנאי כי היה לומד בביתו תורה, ושאר הזמן היה הולך לבית המלך להשגיח על בריאותו ובדרך שהיה הולך מביתו לבית המלך היו באים אליו כל מיני חולים והיה הרמב"ם אומר לכל אחד במה רפואתו. פעם אחת ראה כי עומד ביניהם אחד אשר לא היה נראה כחולה כלל שאל אותו הרמב"ם מה בקשתך? א"ל מלמד תינוקות אני והנה לפני זמן קצר בא לעיר שלי מלמד תינוקות אחר והוא גוזל את פרנסתי ואני כבר הרבה זמן שאין אני יכול לישון ולא לאכול ולכן אני שואל אותך במה רפואתי?

שאל אותו הרמב"ם מדוע אינך יכול לאכול? א"ל מחמת העוני אין לי מה לאכול וגם מגודל הדאגות איני יכול לישון,

התורה הקדושה אומרת לנו בפרשת השבוע (במדבר י לו), "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך, ובנוחו יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל".

המדרש אומר איך ידעו בני ישראל מתי ללכת ומתי לעמוד, היו מסתכלים בעמוד הענן שהקב"ה היה מוליך לפניהם, אם היה עומד היו עומדים, ואם היה הולך היו הולכים אחריו.

כאשר עמ"י היו מכעיסים את הקב"ה, היה הענן הולך, וכשהיו שומעים בקול ה' היה עמוד הענן עומד. וכשהיה ארון הברית נוסע מאליו זה סימן שבורא עולם כועס ומשה רבינו היה מתפלל שהכעס של בורא עולם יילך על הגויים ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך, אבל מתי שהארון הברית היה עוצר ונח היה משה רבינו מתפלל רבנו של עולם תן ברכה לעם ישראל ובנוחו יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל.

משה רבינו ידע מתי שהקב"ה כועס אז היה מתפלל משה שהכעס ילך על

של שמחה אצלי, ואין אני יכול לעשות רע לאף אדם כי עכשיו זה עת רצון ויצא בפחי נפש, והלך וסיפר לרמב"ם את כל המעשה א"ל הרמב"ם שוטה שבעולם מדוע לא ביקשת מהמלך שיתן לך מאה אלף מטבעות זהב ולא היית צריך יותר כלום? הרי היה נותן לך כי היה שרוי בשמחה, א"ל הרמב"ם בשנה הבאה שיגיע היום שהמלך הבריא הוא יעשה סעודה ותלך לסעודה ותבקש מהמלך שיתן לך מטבעות זהב וכך עשה ונתעשר.

היוצא מכך שאם אדם צריך איזה בקשה צריך קודם כל לבדוק האם עכשיו זה עת רצון ושמחה אז יש לו לבקש טובה מהמלך ואם צריך שהמלך יעשה רע לאיזה אדם צריך להמתין לשעה שהמלך יהיה בכעס ואז יבקש ממנו.

וכך הענין אצל בורא עולם בזמן של פחד ודין, אין לאדם לבקש בקשות מהקב"ה כי זה זמן שהדין שולט בעולם.

לכן בשעה שהיה הארון נוסע זה סימן שהקב"ה כועס היה אומר משה (במדבר י לה), קומה ה' ופוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך, אבל שהארון היה חונה היה אומר משה ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל.

וא"ל הרמב"ם לך קח לך דלעת אחת ותטמין אותה באדמה כדי שיתקיים ימים רבים ובזה תתעשר, אותו מלמד עשה כמו שציווה הרמב"ם, אחרי כמה חודשים ראה אותו מלמד שלא ישתנה שום דבר ולא יצא לו כלל עשירות מן הדלעת בא לרמב"ם וא"ל מה עם ההבטחה שהבטיח לו?

אחרי כמה זמן שהגיע הקור המלך חלה, א"ל הרמב"ם למלך הרפואה היחידה למלך שיביאו למלך דלעת טרייה, ועכשיו היה ימי הקור שלא היה מצוי כלל דלעת ושלח המלך לחפש ולא מצאו, והחולי התגבר יותר על המלך, וא"ל הרמב"ם שהרפואה שלו רק על ידי דלעת, ויצאו שליחי המלך והכריזו בכל המקומות כי מי שיביא למלך דלעת טרייה הוא יחיה את המלך ושמע אותו מלמד את הדבר הזה ואמר בליבו מה לי עוד ולדלעת הזו בלאו הכי כבר לא בא לי עשירות מהדלעת אז אתן אותו למלך ונתן למלך, והמלך התרפא ועשה משתה גדול, ושלח לקרוא לאותו מלמד א"ל מה אני יכול לגמול לך טובה על שהחיתני?

א"ל אדוני המלך אם אפשר שהמלך יוציא פקודה שרק אני יהיה המלמד היחיד בעיר, השיב לו המלך כי עכשיו זה זמן

להפסיק בן פורענות לפורענות

יושבי ביתך" (תהלים קמה) ששם כל הפרק נאמר לפי אותיות א-ב? מפני שיש בה מפתח של שונאי ישראל, שנאמר (עמוס ה ב) "נפלה לא תוסיף קום", יוצא שהנו"ן רומזת לפורענות.

נון הפוכה לרמז שאפילו בשעת צרה ה' מפניה פניו אלינו

אבל גם בעת צרה, בזמן של הסתרת פנים, הקב"ה מחזיר את פניו אלינו מפעם לפעם, לתת לנו תקומה, וכמו שמביא הזוהר (בחוקותי קיד ב) "דומה דודי לצבי", מה צבי כשהוא רץ הוא מחזיר את פניו לאחוריו, אף הקב"ה אפילו בשעה שהוא בורח מאתנו, מחזיר ראשו אלינו. ולכן התורה בחרה לסימן את הנון הפוכה, לרמז שאפילו בשעת צרה, השכינה כביכול מפנה פניה אלינו.

המלכה התרגלה להיות בגלות כבר לא רצתה לחזור אל הארמון

הזוהר הקדוש בפרשת ויקרא (ו ע"א) כותב- אמר רבי אחא לרבי יהודה בוא ונלך לתנא הגדול רשב"י שייסביר לנו הפסוק שנאמר בעמוס (ה ב) "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", וכשהם באו לרשב"י וראה רשב"י שפניהם נפולות שאל אותם רשב"י מדוע פניכם נפולות? א"ל למדנו פסוק בספר עמוס כביכול ח"ו ששם רואים יאוש על הגאולה שלעתיד לבוא שנאמר, "נפלה לא תקום עוד בתולת

כתוב בתורה (י לה) "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה'", ופרש"י עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו וכו' כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות.

ופירושו של דבר בספר תורה בתחילת הפסוק יש נון הפוכה לפני הפסוק "ויהי בנסוע הארון", ובסיום פסוק ל"ו שוב יש נון הפוכה, ומיד לאחר מכן מופיעה "ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה', והטעם חז"ל אומרים (שבת קטז א), הפרשה הזאת של "ויהי בנסוע הארון" לא נמצאה במקומה, ולמה שמו אותה כאן? רק כדי להבדיל בין שתי פורעניות, ושני נונים הפוכים באים לסמל שהפרשה באה להפריד בין שתי פורעניות.

פורענות הראשונה ויסעו מהר ה' ברחו מהר סיני, אחרי קבלת התורה ברחו כתינוק הבורח מבית הספר. והפורענות השניה ויהי העם כמתאוננים, מי יאכלנו בשר זכרנו את הקישואים ואת האבטיחים.

למה דווקא האות נו"ן נבחרה להפסיק בן פורענות לפורענות?

שואל רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן" (פרשת בעלזתך), מדוע נבחרה האות נון לסימן זה?

ותירץ, כי האות נון מסמלת נפילה, כמו שהגמרא בברכות (ד ב) אומרת, אמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר נון ב"אשרי

ושוב פעם בנה הקב"ה את בית המקדש השני, ואחרי ארבע מאות עשרים שנה שוב פעם החריב הקב"ה את בית המקדש, ועם ישראל יצאו לגלות והתרחקו מהקב"ה עד שכבר לא רצו לחזור לארץ ישראל, לכן אמרו חז"ל שבגאולה האחרונה בזמן ביאת המשיח הקב"ה בכבודו ובעצמו יוציא את עם ישראל מהגלות, כמו בזמן יציאת מצרים שהקב"ה הוא זה שמשך והוציא את עם ישראל מן הטומאה של הגויים, ולא חיכה עד שעם ישראל התקרבו אליו, אלא הקב"ה ירד למצרים והוציא אותם מתוך הטומאה, כך בגאולה הקרובה הקב"ה לא יחכה עד שעם ישראל יתקרבו אליו, אלא הקב"ה יוציא את עם ישראל מהטומאה של הגויים, כמו שכתוב בנביא ישעיה (נב ב) "התנערי מעפר קומי", שהקב"ה ינער את עם ישראל מהטומאה של הגויים.

בזמן ביאת המשיח כל מצוה שכרה גדול מאד

הגר"י גלינסקי זצ"ל מספר על החפץ חיים (הובא ביוסיף לקח טוב בראשית עמ' מז), שבא לפניו אחד מתלמידיו והעלה בפניו את מועקתו, בעקבות דברים שראה בספר הזוהר, שכל מצוה המתבצעת בלא יראה ואהבה, אינה עולה לשמים. לאור מה שכתוב שם אמר התלמיד, הרי קיום המצוות שלנו בדור עני ויתום, אינו נחשב לכולם.

אמר לו ה"חפץ חיים" בוא ואספר לך מעשה שהיה, אשר בעקבותיו בוודאי תנוח

ישראל" כביכול שח"ו לא תהיה תקומה לעם ישראל?

אמר להם רבי שמעון מעשה במלך שהייתה לו אשה, ופעם אחת כעס המלך על המלכה, קמה המלכה ועזבה את הארמון של המלך ואחרי שעבר זמן קצר שוב חזרה אל המלך כמקודם, וכך קרה כמה פעמים שהמלך היה כועס על המלכה הייתה המלכה קמה ויוצאת מן הארמון של המלך עד שהמלך ישכח כעסו ואז היא הייתה חוזרת אל ארמון המלך כמקודם, פעם אחת כעס המלך על המלכה כעס גדול מאוד ויצאה המלכה ועבר זמן ארוך ועדיין המלכה לא שבה אל ארמון המלך, והיה למלך צער גדול, לקח המלך את בניו והיה עובר מעיר לעיר לחפש את המלכה, וכשמצא את המלכה לא רצתה המלכה לחזור לארמון המלך ודיבר אליה המלך בתחנונים והחזירה לארמון.

מדוב שהתרגלו לחיות בגלות כבר לא רצו לחזור

הנמשל אומר הזוהר הק' בתחילה הקב"ה הוציא את עם ישראל ממצרים, ולקח אותם להיות לו לעם ונתן לנו את התורה הקדושה והכניס אותנו לארץ ישראל ואחר כך בנה את בית המקדש הראשון, וכשהכעיסו עם ישראל את הקב"ה אחרי ארבע מאות ועשר שנים החריב את בית המקדש, ויצאו עם ישראל מארץ ישראל והלכו לגלות, ואחרי שבעים שנה שוב פעם חזרו עם ישראל לארץ ישראל ועשו תשובה והקב"ה קירב אותם,

תמיד כמו בימים אלה. חזרתי ושאלתי בפליאה: כיצד? הרי הימים ימי מלחמה המה, והכל מתלוננים על קשיים בפרנסה. השיב האופה: דווקא בגלל המלחמה רווחי משגשגים. כי אין לאנשים מה לאכול, אין בשר וביצים ויש מחסור גדול בירקות. לא נשאר להם לאכול אלא הלחם. במצב כזה אין מסתכלים כמה הוא אפוי ואין מתייחסים לשאר הפגמים, אלא חוטפים מכל הבא ליד. הלוואי ויכולתי לאפות עוד כהנה וכהנה, הכל היה נחטף.

אמר ה"חפץ חיים" לתלמידו: "הזהר הקדוש" מדבר על עבודת ה' בזמנים כתיקנם, שכן אז יושב הקב"ה ומדקדק בשלימות המעשים. אבל כיום נמצאים אנו בדור של מלחמה נוראה עם היצר הרע, הניסיונות והמבחנים בזמנינו מחרידים. במצב כזה הקב"ה שמח בכל גילוי של ריבוי כבוד שמים. גם את המעשה הקטן ביותר בכמות ובאיכות, הקנייה "חוטפו" ומחבבו ומניחו באוצרו הטוב.

דעתך. בימים שלפני המלחמה (מלחמת העולם הראשונה) בא אלי יהודי ובקשני שאברכו לפרנסה טובה. כאשר שאלתי אותו מה מלאכתך, השיב לי: אופה, ותינה את צערו ואמר: בכל יום אני אופה כאלף ככרות לחם, ובאים הקונים ובוררים לעצמם את הככר שבו הם חפצים. הם מחטטים בערימת ככרות הלחם ונמנעים מלקחת רבים מהם בטענות שונות ומשונות. על ככר אחד אומרים הם שהוא אפוי פחות מדי, על אחר אומרים שהוא אפוי יותר מדי. לפעמים הצורה אינה מוצאת חן בעיניהם וכן הלאה. בסופו של דבר אני מוכר במחיר מלא כ־600 ככרות בלבד, ואת השאר אני נאלץ למכור במחיר הפסד. אחרי שסיים את דבריו הכואבים, אמר ה"חפץ חיים", ברכתו בברכת הצלחה.

לימים פרצה המלחמה, ואז פגשתי שנית את האופה, וראיתי שהוא שמח וטוב לב. שאלתי אותו מה עם הפרנסה? השיב האיש במאור פנים: הלוואי שיהיה

עם ישראל מתאוננים

תחושת שמחה, אולם מתברר שהיו כאלה מהעם שדווקא חשו אחרת... כפי הנאמר בפרשתנו (במדבר יא א): "ויהי העם כמתאננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ותבער בם אש ה' ותאכל בקצה

עם ישראל נמצא עדיין תחת הרושם של "מעמד הר סיני" - מתן תורתנו, הקמת המשכן ושאר ההכנות, יוצאים סוף סוף בני ישראל לדרכם להיכנס לארץ הקודש לכאורה, והיה מצופה שכולם יחושו

מהר ה'". עם ישראל לא מביע אותות של צער וקושי בפרידה ממקום שזכו בו לתורה. "כתלמיד הבורח מבית הספר.."

עמ"י היו כתינוק הבורח מבית הספר

והתורה מבארת ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים, לא אמר להם לישראל אלא מהלך יום אחד ונסעו על פי עצמם מהלך שלושת ימים - בורחים מהר סיני, כתינוק שיוצא מבית הספר ורץ שמעו הרבה הלכות בהר סיני ושהקב"ה אמר נוסעים, הם ברחו כמו תינוק הבורח מבית הספר, כי הקב"ה אמר ללכת יום אחד אבל הם הלכו מהלך שלושת ימים.

לכאורה איך אפשר לומר שברחו הרי בני ישראל היו הולכים לפי עמוד הענן, ורק שכאר עמד הענן היה הולך היו הולכים אחרי הענן?

אלא כאשר הענן התחיל ללכת מיד שמחו והתחילו ללכת מהר, כי אמרו שמענו כבר מספיק יותר מדאי מצוות, ולכן בא עליהם פורענות.

וכן כתב הרמב"ן (במדבר יא א) "והנכון בעיני, כי כאשר נתרחקו מהר סיני ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע ראשון, היו מצטערים. והיה רע בעיני ה' שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב".

שם הטעות. מי שלא נמצא במקום של רצון ללמוד תורה ולהתחבר לתורה, מי שלא מרגיש בתוכו געגוע לתורה, כל צמא לכו למים.. "והתורה כפייתית לו, והוא

המחנה. ויצעק העם אל משה ויתפלל משה אל ד' ותשקע האש. ויקרא שם המקום ההוא תבערה כי בערה במ אש ה'".

וביאר רש"י (במדבר יא ה) אשר נאכל במצרים חנים - אם תאמר שמצרים נותנים להם דגים חנים, והלוא כבר נאמר 'ותבן לא ינתן לכם'. אם תבן לא היו נותנים להם חנים, דגים היו נותנים להם חנים? ומהו אומר 'חנים'? חנים מן המצוות"

והתורה מפרטת והאספסוף אשר בקרבו, התאוו תאוה וישבו ויבכו, גם בני ישראל, ויאמרו, מי יאכלנו בשרה. זכרנו, את-הדגה, אשר-נאכל במצרים, חנם; את הקשאים, ואת האבטחים, ואת-החציר ואת-הבצלים, ואת-השומים. ועתה נפשנו יבשה, אין כל-בלתי, אל-המן עינינו... וישמע משה את-העם, בכה למשפחתו-איש, לפתח אהלו; ויחר-אף ה' מאד, ובעיני משה רע.

ומבאר רש"י מי יאכלנו בשר - וכי לא היה להם בשר, והלא כבר נאמר (שמות יב, לח) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו', ואם תאמר אכלום, והלא בכניסתם לארץ נאמר (במדבר לב, א) ומקנה רב היה לבני ראובן וגו', אלא שמבקשים עלילה."

עבירה גורדת עבירה

חטא המתאוננים גרר את חטא המתאווים, וחטא המתאווים גרר את חטא המרגלים. אך מהי הפורענות הראשונה שגררה את כל החטאים האלה? - "ויסעו

עברו מעיר לעיר מלאים בכסף לילה, אחד
בחצות הלילה הגיעו לעיר קראקא כל
אנשי העיר ישנים וראו בבית אחד אור
ונגשו ודפקו בדלת, זה היה בית הארחה
ומסעדה של אשה יהודיה, והם שאלו
האם אפשר ללון ולאכול, א"ל כן וזה יקח
שעה, א"ל אנחנו הולכים לרחוץ בנהר
ועוד שעה נגיע, הלכו לרחוץ בנהר ועובר
שעה ולא הגיעו, ועוד שעה ועוד שעה,
הלכה האלמנה לנהר לחפש אותם והיא
רואה בגדים ליד גדות הנהר ואין קול
ואין עונה והתברר שהנהר היה סוער
וטבעו בנהר.

חזרה לבית ולאחר כמה ימים בדקה
בבגדים שהשאירו ליד הנהר וראתה
הכיסים תפורים ומצאה שם סכום כסף
גדול מאוד, לקחה את כל הכסף וחפרה
באדמה והחביאה.

אחרי כמה זמן הציעו לה איזה יהודי
אלמן שתתחתן איתו והיא הסכימה, והם
התחתנו וראה שהיא מלאה בכסף ושאל
מהיכן כל הכסף אמרה לו ה' נתן, והיה
חוקר ושואל איך הגעת לעושר כזה גדול,
עד שיום אחד סיפרה על שני גויים מאנשי
הכומר, וזה מקור הכסף אמר לה אני
צריך לשאול את הרב האם הכסף הזה
מותר זה כסף של עבודה זרה, א"ל בשום
פנים אוי ואבוי אם תישאל זה התפרסם
ויתפסו אותי, אמר לה אל תדאגי נלך
לרב שלי ר' יואל סירקיש הוא לא יספר
שום דבר לאף אדם וישמור בסוד, הלכו
לישיבה והוציא כל התלמידים חוץ מאחד,
א"ל תוציא אותו, א"ל זה איש סודי

בורח ממנה - ההמשך די פשוט... מקטרים,
מתאוננים, אין בשר וכו', ומבקשים לחזור
מצרימה אם אנחנו לא מקיימים מצוות
בשמחה, סימן שלא הבנו אותם. שאין לנו
מושג מה באמת הם רוצות מאתנו.

המגיד מדובנא אומר משל לאדם
ששלח את המשרת שלו לאסוף לו חבילה
מהנמל. והנה הוא רואה את המשרת
מתקרב אל הבית, כולו יגע ומזיע, בעל
הבית מסמן לו מרחוק, "לא, זו לא החבילה
שלי. החבילה שלי היא קלה, אם אתה
כל כך סובל, סימן שאתה נושא את
החבילה הלא נכונה". כלומר, החטא לא
היה רק שמאסו במצוות אלא שלא עשו
אותן בשמחה.

מי ששנה ופרש עונשו גדול מאוד

מסופר על רבי יואל סירקיש אב"ד של
העיר קרקרא לפני 300 שנה, שחיבר את
הפירוש בית חדש על הטור, בזמנו של
הב"ח היה אפיפיור שכולם היו מכבדים
אותו ושומעים לדבריו וכל כך גבה ליבו
עד שהחליט לבנות ארמון מפואר שכאשר
באים לבקר אותו יבואו לארמון מפואר,
וקרא לשני אנשים ואמר להם עכשיו אתם
הולכים מעיר לעיר לעשות מגבית כדי
שאני יבנה ארמון, ונתן להם המלצה וכתב
שחובה לכולם לתרום להם כספים, ולימד
אותם כאשר אתם הולכים בדרך תלבשו
בגדים בלויים שלא ישדדו אותכם,
ושתקבלו מטבעות תמירו אותם בשטרות,
וכל מקום שתגיעו תיגשו לכומר של אותו
עיר ותלכו עם בגדים מפוארים, וכך היה

האשה לר' יואל ואמרה אוי ואבוי זה התלמיד ששמע כל מה שסיפרתי לך, והתחיל ר' יואל סרקיש להתפלל ואמר תגיד כבר מה אתה רוצה להגיד, תדבר כבר, נו. והוא שוכח ושוכח ונשכח ממנו לשם מה הזמין את כולם, והתחילו כולם ללחוץ עליו בשביל מה הזמנת אותנו והיה כמו אילם ושכח מה רצה להגיד. מיד החליטו להדיח אותו ממשרתו, הוא סתם הטריח אותנו לבוא ממרחקים ואין לו באמת סוד להגיד לנו, ורבי יואל סרקיש הודה לקב"ה ואחרי כמה ימים באו אנשים והרגו את אותו יהודי שהתנצר. וכאן באו להגיד מי ששנה ופירש עווננו גדול מאוד, מי שהיה בתורה ועזב זה האיש הכי מסוכן שיכול לעשות צרות גדולות לעם ישראל, וגם אצלינו עוונם גדול כתינוק הבורח מביתה ספר אסור לברוח מדברי תורה צריך יותר ויותר להתקרב לשמוע עוד הלכה עוד מוסר עוד דברי תורה, ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא.

והתלמיד שומע כל מילה וסיפרה כל הסיפור שטבעו אנשי הכמורה ולקחה את כל הכסף, הרב אמר תתני מעשר כספים ותבני בכל עיר של יהודים מקווה טהרה, לימים אותו תלמיד יצא לתרבות רעה ועזב את הישיבה ועזב את היהדות והלך לרומא והתחבר עם אנשי הכמורה עד שהתנצר, וראו איזה גאון הוא שהוא חכם ומבריק מאוד לאט לאט עלה, יום אחד האפיפיור מת ורצו למנות אותו אפיפיור ומינו אותו להיות אפיפיור, ואז אמר עכשיו אני יעשה סדר, והזמין כל המלכים וגם את רבי יואל סרקיש ואת האשה האלמנה ואת בעלה וקבע תאריך ולא באו הרבה אנשים וכעס אני מזמין לא כולם באים, הוציא שוב איגרת מי שלא יבוא אני יכריז עליו גזירות קשות ובאו כל כל המלכים והאפיפיור עלה לבמה ושאל האם הרב של קארקא נמצא כאן רבי יואל סרקיש, א"ל כן, ואחר כך האם אשה פלונית נמצאת כאן, א"ל כן. א"ל שתבוא לכאן. וניגשה

מתי שמתרגל לקבל טוב בסוף מזאס בו

השרת, והם אומרים זכרנו את הקישואים ואת האבטיחים אשר אכלנו במצרים.

העשיר שהיה לו הכל והיה כל הזמן בעצבות

המדרש מספר מעשה באדם שהיה עשיר גדול ולא היה חסר לו שום דבר,

כתוב בפרשה (במדבר יא, ד-ה) זכרנו את הדגה, אשר נאכל במצריים, חינם; את הקישואים, ואת האבטיחים, ואת-החציר ואת-הבצלים, ואת-השומים".

לפעמים שאדם מתרגל לקבל טוב הוא שוכח להאריך את הטוב, הקב"ה נתן להם לחם אבירים את המן שזה אוכל של מלאכי

בחיד"א בספרו "דבש לפי" מערכת נ אות ל) "זכרנו את הדגה", מכאן שמדליקים נרות שבת.

הרב החיד"א בספרו "דבש לפי" (מערכת נ אות ל) מביא בשם ר' אלעזר די אבילה שפירש מדרש זה, שלכאורה מה הייתה טענתם של האספסוף "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם", והרי הגמ' ביומא (עה א) אומרת, שכל טעם שביקשו לטעום במן, די אם היו חושבים עליו ומיד היו חשים בטעם, ואם כל כך התאוו לדגים, יכלו לחשוב על טעם הדג ולחוש זאת באכלם את המן?

עיקר השבע הוא בעין

אלא, כבר דרשו חז"ל (יומא עד ב) על הפסוק (דברים ח טז) "המאכילך מן במדבר וכו' למען ענתך" אוכל ומעונה, כי אינו דומה מי שרואה ואוכל, למי שאינו רואה ואוכל, אכן, מראית עין היא העיקר, ואין בטעם ממש בלי לראות את המאכל. כמו שאומר שלמה המלך בקהלת (א. ח) "לא תשבע עין לראות".

מכאן, שיש "שבעה" בעין, ומכיון שנאמר בישעיהו (כה, יג) "וקראת לשבת עונג", הרי אם יאכל מאכל שבת בחשיכה בלי לראות, לא יוכל להתענג ולא יוכל לקיים "עונג שבת" כהלכתו. לכן אמר המדרש (הובא בחיד"א שם) "מכאן שמדליקים נרות שבת", כדי שיאכל את סעודת השבת באור, ואז יהיה שבע כשיראה את המאכלים.

היה לו בריאות, והיה לו ילדים, והיה לו עושר גדול והיה עצוב, ובא לפני אחד האמוראים וא"ל תלך לארץ ישראל לרב כהנא, וכשראה רבי כהנא שאותו אדם אין לו סיבה להיות בעצבות, אמר לו תבוא אלי מחר בבוקר, ואמר רב כהנא לתלמידים לכו בלילה לאכסניא שבו הוא נמצא ותגנבו את כל הכסף בשקט שלא ירגיש, ובבוקר קם וגילה שגנבו לו את כל הכסף, ובא לרב כהנא וסיפר שגנבו לו כל כספו, וביקש רב כהנא מהתלמידים שיחזירו לו הכסף ומיד התחיל לשמוח, אמר לו רב כהנא למה אתה שמח רק עכשיו?

ואולם כשאר היה הכסף אצלך היית עצוב, ולא שמחת כי התרגלת שיש לך כסף אבל שהכסף נחסר לך ועכשיו החזירו לך אתה שמח.

כך בני ישראל היו במדבר ומתוך שהתרגלו לאכול את המן שהיה אוכל של המלאכים, והיו בו כל הטעמים שבעולם, מרוב שהתרגלו כבר לא העריכו, ואמרו זכרנו את הקישואים ואת האבטיחים ואת הבצלים שאכלו במצרים, ונפשנו קצה בלחם הקלוקל.

זכרנו את הדגה, מכאן שמדליקים נרות שבת

כתוב בפסוק (יא ה) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים", כתוב במדרש, (הובא

אלדד ומידד מתנבאים במחנה

שבו לא בחר הקב"ה. והיו שני אנשים שקראו להם אלדד ומידד, שמרוב שהייתה בהם ענוה גדולה, הם לא הלכו להוציא את הפתקים, כי אמרו בטוח לא בנו יבחר ה', כי יש צדיקים יותר מאתנו. אבל דווקא בהם בחר הקב"ה, ושרתה השכינה ורוח הקודש על אלדד ומידד, והתנבאו במחנה.

ומה התנבאו? הם התנבאו שמשה רבינו מת, ויהושע מכניס את בני ישראל לארץ ישראל. וכששמע יהושע את הנבואה שלהם, מהר רץ יהושע למשה רבינו, ואמר לו אדוני משה כלאם, למען יראו בני ישראל ולא יאמר כל אחד כל העולה על רוחו, אמר לו משה ליהושע מי יתן והיה כל העם נביאים.

ואומר רבי יעקב בעל הטורים (יא כז) שרמז יש לזה, מתנבאים אם נחלק את המילה לשניים, - ייצא מת- נביאם. שבא לרמז שמה שהם התנבאו זה שמשה רבינו ימות.

מתנבאים ר"ת משה תנוח נפשו בגן אלוקים יהושע מכניס

ועוד רמז מוסיף בעל הטורים לומר, הרי מה אלדד ומידד התנבאו במחנה. הם התנבאו "משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ" ורמז לזה, מתנבאים ר"ת משה תנוח נפשו בגן אלוקים יהושע מכניס.

משה רבינו אמר לקב"ה, רבש"ע אני לא יכול לבד, אני צריך עזרה, והקב"ה אמר אל משה, (במדבר יא טז), 'אספה לי שבעים איש מזקני ישראל'. וישמעו אלדד ומידד את הדברים האלה ויאמרו, לא לנו, לא לנו הכבוד הגדול הזה, כי אם לאנשים טובים וצדיקים ממנו, ויאמר ה', עקב אשר קטנתם בעיניכם עד מאד, על כן אגדיל את חסדי עמכם, ונחה עליכם רוח קדשי והתנבאתם לעולם.

מספר המדרש (במד"ר טו ט), כאשר הקב"ה אמר למשה רבינו, אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, משה רבינו לא ידע מה לעשות.

ולמה כי אמר משה, אם אני יקח חמישה מכל שבט, אז יהיה מספרם, שישים ושש. ואם אני יקח שישה מכל שבט, יהיה מספרם שבעים ושנים. ואם חלק מהשבטים אני יקח חמישה, וחלק אני יקח שישה. אז יהיה קינאה ומריבה בניהם, כי השבט שלא לקחו ממנו רק חמישה זקנים הוא יפגע. לכן מה עשה משה לקח שבעים ושתיים פתקים, ועל שבעים פתקים, הוא כתב את המילה זקן, ועל השתיים הנותרים השאיר דף חלק. ולא רשם שום דבר, ואמר משה לשבעים ושתיים הזקנים, שכל אחד יוציא פתק, ואם ייצא בפתק את המילה זקן, הוא נבחר לקב"ה ואם ייצא פתק חלק, סימן

ומקטל כלהון ביקדת נשמתא בשלהובית
אשתא דנפקא מתחות כורסי יקרא ונפלין
פגריהון על טווריא דארעא דישראל וייתון
כל חיות ברא וציפרי שמיא וייכלון
גושמיהון ומבחר כדין ייחון כל מתיא
דישראל ויתפנקון מן טוורא דאצטנע להון
מן שירויא ויקבלון אגר עובדיהון.

פירושו של דבר רבי יונתן בן עוזיאל
מתרגם את הנבואה של אלדד ומידד, שהן
נתנבאו על מלחמת גוג ומגוג, שיהיה מיד
לאחר ביאת המשיח, שיהיה מלך אחד
שיתאספו מסביבו הרבה מאוד מלכים,
והתאגדו כולם לבוא להילחם על ירושלים,
וכולם יהיו לבושי שריון של ברזל,
וכשיגיעו לירושלים, תצא אש מתחת כיסא
הכבוד ותשרוף אותם. ויפלו פגריהם ויבואו
כל עופות השמים, ויאכלו את בשרם, ויהיה
תחיית המתים. ויקבלו עם ישראל את כל
השכר שהקב"ה שמר להם לאותם ימים.

ועוד מוסיף התרגום יונתן בן עוזיאל
לומר, והיה ביום ההוא ביום בוא גוג על
אדמת ישראל נאם א-דני ה' תעלה חמתי
באפי ובקנאתי באש עברתי דברתי אם
לא ביום ההוא יהיה רעש גדול על אדמת
ישראל. ורעשו מפני דגי הים ועוף השמים
וחית השדה וכל הרמש הרומש על האדמה
וכל האדם אשר על פני האדמה ונהרסו
ההרים ונפלו המדרגות וכל חומה לארץ
תפול. וקראתי עליו לכל הרי חרב נאם
א-דני ה' חרב איש באחיו תהיה. ונשפטתי
אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני
אלגביש אש וגפריית אמטיר עליו ועל
אגפיו ועל עמים רבים אשר אתו.

אלדד ומידד היו אחים של משה מהאמא
ומי היו אלדד ומידד?

הם היו אחים של משה רבינו, רק
מהאמא, כי כאשר עמרם גירש את יוכבד,
היא הלכה והתחתנה עם אדם שקראו לו
אליצפן. ונולדו לה שני בנים, ושמן אלדד
ומידד, והם היו צדיקים וקיבלו נבואה
מהקב"ה.

אלדד ומידד התנבאו על מלחמת גוג ומגוג

ידוע כמו שיש תרגום אונקלוס על
התורה, יש תרגום רבי יונתן בן עוזיאל
על התורה, והגמרא מספרת (מגילה ג ב)
כאשר רבי יונתן בן עוזיאל, בא לתרגם
את הנביאים והכתובים הזדעזעה כל ארץ
ישראל, ויצאה בת קול מן השמים, ואמרה
מי זה שרוצה לגלות כל הסודות האלו,
עמד רבי יונתן בן עוזיאל, ואמר אני הוא
ולשם שמים נתכוונתי לדרוש בתורה.
יצאה בת קול מן השמים ואמרה עמוד
והחזר התרגום של הנביאים וכתובים
לקדמותו, כי שם רמוז כל מה שיהיה
באחרית הימים.

רבי יונתן בן עוזיאל תירגם את הפסוק
הנ"ל (במדבר יא כו) וזה לשונו ברם תריהון
כחדא מתנבין ואמרין, הא מלכא סליק מן
ארעא דמגוג בסוף יומיא ומכנש מלכין
קטרי תגין ואפרכין לובשי שריונין וכל
עממיא ישתמעון ליה ומסדרין קרבא
בארעא דישראל על בני גלותא, ברם קיריס
איטימוס (כור אטומי) להון בשעת אניקין

פורעניות, מחבלו של משיח, מדינה של גהינום, וממלחמת גוג ומגוג.

אלדד ומידד באו בגילגול תרי אלמי

הגמ' במסכת חגיגה (ג א) מביאה מעשה, שהיו שני תלמידים בשכונתו של רבי שהיו אילמים, והשתתפו בשיעורים של רבי, וכאשר רבי ראה אותם בצערם, התפלל עליהם וריפא אותם.

מבאר רבינו החיד"א בספרו "נחל קדומים" (בהעלותך אות כג) בשם הרמ"ע מפאנו משם מהר"י סרוק ז"ל, שאלדד ומידד באו בגילגול תרי אלמי בימי רבי בחגיגה, ורבי בעא רחמי עליהו. וכתב רבינו החיד"א שיש לרמוז, כי שתי אותיות ראשונות של אלדד ומידד, הוא אלמי, דהינו האלמים הם גילגול של אלדד ומידד.

וכן יש עוד רמז ה' את רוחו ר"ת גימטריה רבי עם הכולל.

ומסיים רבינו החיד"א שאפשר נתקיימה בצד מה, קללת יהושע אדוני משה כלאם, אותיות כאלם. למרות שמה לא הקפיד עליהם, ואדרבה משה רבינו אמר הלואי יהיו כל עם ה' נביאים, מ"מ התקימה בהם הקללה של יהושע והם נהיו אלמים, שלא יוכלו לדבר, כנגד מה שהם דיברו מה שלא היה צריך לדבר.

ועוד כתוב (יחזקאל לח יח), והיה ביום בוא גוג על אדמת ישראל, וכתוב לשון והיה, וצריך להבין והרי לשון והיה אין זה אלא לשון שמחה, ולמה נאמר לשון שמחה על מלחמת גוג ומגוג?

אלא אפילו שיהיה פחד ואימה, אבל בשמים יהיה שמחה שמתקרב זמן הגאולה.

סדר הגאולה קודם ביאת המשיח

אחרי מלחמת גוג ומגוג תתבטל העבודה, בשאר ימות השבוע וכל הימים יהיו בבחינת שבת. בסוף ברכת המזון אנחנו אומרים הרחמן הוא יחיינו ויזכנו ויקרבנו לימות המשיח ולבנין בית המקדש ולחיי העולם הבא, וצריך להבין שאם עולם הבא זה אחרי המוות, וכי האדם מתפלל שיתקרב יום מיתתו?

אלא עולם הבא הוא כאן בעולם הזה אבל יהיה זמן חדש.

הגאון מוילנא כותב לפני 210 שנים שגוג זה רוסיה, וכותב שמתו שהרוסים יחצו את הים השחור, ויכנסו לים התיכון נדע שמלך המשיח מגיע מיד.

ואיך ניצלים מחבלי משיח?

הגמרא אומרת (שבת ק"ח ב) כל הזהיר לאכול שלוש סעודת בשבת, ניצול משלוש

מרים הנביאה דיברה לשון הרע על משה רבינו

הקפיד על הדברים הללו, שנאמר (במדבר יב, ג) "והאיש משה עניו מאוד", ואעפ"כ מיד נענשה בצרעת, ק"ו לרשעים וכו'.

היום אין צרעת, בטלה צרעת, כי אין בית המקדש. אבל הצרעת בזמן בית המקדש הייתה בגופו, והיום הצרעת היא בנשמתו.

ומיד בא על האדם עניות כי מצורע חשוב כמת ועני חשוב כמת.

בזמן שאין בית המקדש טומאת הצרעת נדבקת בנפשו

כמו שכותב רבינו החפץ כותב (שמירת הלשון שער הזכירה פרק ו) שבזמן שבת המקדש היה קיים מי שהיה מדבר לשון הרע מיד היה בא על עור בשרו נגע של צרעת, וז"ל "ואל יפלא בעיניך על זה, שהרי אנו רואין כמה אנשים מדברים לשון הרע ואין להם שום נגע. מצינו להם תירוץ ממדרש חז"ל, שאמרו על הפסוק שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, שומר מצרעת נפשו.

וביאור הענין ראיתי מקצתו בספר נחל קדומים (דברים אחדים דרוש ל"א ד"ה וכבר כתבו משם), דידוע דכל מה שהקב"ה מעניש את האדם הכל הוא לטובתו, כדי שינקה מעונותיו, ולפעמים כדי שיעשה תשובה. ולכן בזמן שהיה מקדש קיים והיה לנו כהן מטהר, אם נכשל אדם בעון לשון

בסוף הפרשה התורה הק' מספרת לנו על מרים הנביאה שדיברה לשון הרע על אחיה, על משה רבינו, כמו שנאמר (במדבר יב א) "ותדבר מרים ואהרון במשה", הקב"ה העניש את מרים בנגע צרעת, בגלל שדיברה לשון הרע על משה רבינו, כמו שנאמר (יב י) "והנה מרים מצורעת כשלג".

רואים בפרשת השבוע שאפילו מרים הנביאה שהייתה צדקת גדולה מאוד כמו שאמרו חז"ל (תענית ט א) שלוש מתנות נתן הקב"ה לעם ישראל, הבאר, ענני כבוד, והמן. בזכות שלוש צדיקים. הבאר - בזכות מרים. ענני כבוד - בזכות אהרון. והמן - בזכות משה.

ורואים שעם ישראל הלכו במדבר במשך ארבעים שנה, והמדבר היה מקום שומם, שאין בו כלום, והקב"ה נתן להם באר שהייתה מתגלגלת איתם במדבר, במשך ארבעים שנה. וכל זה היה בזכות מרים הנביאה. ולמרות כל הצדקות שלה, בשעה שמרים דיברה לשון הרע על משה רבינו, מיד הקב"ה העניש אותה כמ"ש והנה מרים מצורעת כשלג.

הרמב"ם (סוף הלכות טומאת צרעת) כתב, זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים וגו', התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדברה באחיה, שהייתה גדולה ממנו בשנים וגדלתו על ברכיה, וסיכנה בעצמה להצילו, והיא לא דברה בגנותו, אלא טעתה שהשוותה אותו לשאר הנביאים, והוא לא

למי שדבר עליו. והקב"ה בחסדו שולח לו רפואה לצרעתו, והיה יוצא הכהן אל מחוץ למחנה לראות אם נרפא הנגע, כענין שנאמר בקרא ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא וגו' ולעשות לו ככל הסדר הכתוב שם בפרשה בענין ההזאה והגלות, ואח"כ היה מביא עליו את קרבנותיו.

והנה בבואו אח"כ אל ביתו, בראותו את החסד הגדול שעשה לו ה' יתברך שריפא אותו מצרעתו, בודאי עשה כל מה שקיבל עליו בהיותו מחוץ למחנה, ופייס לכל מי שדיבר עליו לשה"ר. והנה ע"י כל זה נטהר לגמרי מזה הנגע, וגם מזה העון, כי על העבר נתכפר לו בעונשו ובזיונו, ועל להבא היה נזהר מעצמו בכל כוחותיו שלא לבוא עוד לזה החטא.

והנה כל זה היה בזמן שהיה המקדש קיים, מה שאין כן עתה בעונותינו הרבים שאין לנו לא מקדש ולא קרבנות, ולא כהן מטהר, אם היה הקדוש ברוך הוא מביא את הנגעים על גופו היה נשאר בטומאתו לעד, ולא היה אפשר לו להנקות מזה, על - כן נשארה טומאת הנגע שבא ע"י חטא זה דבוקה רק בנפשו, ואין בולטת על גופו מבחוץ. וזהו כונת המדרש [הובא בילקוט פ' מצורע בשם ר' ינאי] שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, מצרעת נפשו, כי הנגע והצרעת דבוקה בנפש.

על - כן האדם המורגל בחטא זה ח"ו, צריך להתאונן תמיד על נפשו, כי אף שמחפה עליו הקדוש ברוך הוא בזה

הרע היה הקדוש ברוך הוא מביא עליו עונש הנגעים, ואף גם זאת לא הביא עליו תיכף על גופו רק על קורות ביתו, והיה צריך בעצמו לבוא אל הכהן ולומר לו אשר נראה לו בבית כנגע. והיה אומר לו הכהן דברי כבושים, בני, אין הנגעים באים אלא על לשה"ר וכו' וכמו דאיתא בתורת כהנים, כדי שישתדל עי"ז לסור מהחטא. ואם לא שם לבו לזה, היה הקדוש ברוך הוא מענישו עוד יותר בענין זה, וכמו שנתבאר ענין זה ברמב"ם בסוף הלכות טומאת צרעת וז"ל שם, שצרעת הבתים אינו ממנהגו של עולם, אלא אות ופלא היה בישראל כדי להחזיר מלשון הרע, שהמספר לשון הרע משתנות קורות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית, משתנות כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוכן עליהן, אם חזר בו וכו' ואם עמד ברשעו עד שישרפו, משתנה עורו ונעשה מצורע, ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא לצנות ולשון הרע וכו' ע"ש.

תועלת עונש נגע הצרעת

והיה תועלת גדול מזה העונש, כי בראותו את גודל ענשו ובזיונו שהוא צריך לישב בדד מחוץ למחנה תמיד, ואינו רשאי לבוא אף במחנה ישראל, ומודיע תמיד את צערו לרבים כדי שיבקשו עליו רחמים, כענין שנאמר וטמא טמא יקרא, ממילא היה נכנע מאוד מעונו, ומקבל עליו על להבא להזהר עוד מעון המר הזה, ולפייס

אע"פ שראה שאחותו דיברה עליו לשון הרע, בכל זאת התפלל עליה בכל כוחו, ויצעק אל ה' לאמור אל נא רפא נא לה.

כל המצוות של התורה, זה כדי להחדיר בנו מידות טובות, לכבוש את המידות הרעות. זה התכלית של כל התורה, לכן מיד אומרת התורה (במדבר יב ג), והאיש משה עניו מאוד מכל האדם, מתי אדם סולח, מתי שיש בו ענוה, כי אדם שיש בו גאוה לא סולח.

ענוה של משה רבינו

איך זוכים למידת הענוה?

ככל שהוא יותר גדול כך התביעה עליו יותר גדולה כמו שכתוב בתורה (יב ג) "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", כתוב בספרי, "מכל האדם אשר על פני האדמה" ולא מן המלאכים.

שואל ה"חפץ חיים", איך יתכן אדם שהוציא את בני"מ מצרים, קרע להם את היס, קיבל את התורה בסיני, ויחזיק את עצמו לקטן שבכולם?

ומתרץ, האדם נתבע בהתאם ובמידה לכוחו ומעלתו. אדם פשוט, אי אפשר לתבוע איך לא הגיע למעלת משה רבנו. לעומת זאת, אדם שמעלתו גבוהה והשגותיו נעלות, לא יוכל לפתור את עצמו בכך שהגיע למדרגת אדם מהשוק, מאדם כזה התביעה מלכתחילה רבה יותר והוא חייב להתעלות על פי מעלתו הוא. לכן, משה רבנו שזכה לעלות לשמים, הבין כי

העולם ואינו מראה קלונו לכל, עכ"פ אחר פטירתו שתצא הנפש מהגוף תתגלה זוהמת צרעתו לעיני הכל, וכל עוד שתהא דבוקה חלאת הזוהמא הזו בנפש בודאי לא יבוא מנוגע בהיכל ה' בגן עדן, ויצטרך לישוב בדד למעלה חוץ למחנה ישראל, שהוא מקום הקליפות והחצונים, אם לא עשה תשובה כראוי.

וגם בעודו בחיים בעלות הנפש למעלה כל אלין מלין בישין שדברה ביום עולין עמה, וכל הקדושים בדילין הימנה עבור זה, ואין לך בזיון גדול מזה להנפש".

מצוותיו עזרות להבדיל

וכותב בספר חובת הלבבות (שער הכניעה סוף פרק ז), שיהודי שמדבר לשון הרע, על יהודי אחר, הקב"ה לוקח את כל המצוות שעשה אותו יהודי עד היום הזה, כל הצדקה שנתן, כל השבתות ששמר, כל המצוות שעשה, ונותן אותם הקב"ה, לאותו יהודי שדיברו עליו לשון הרע.

משה רבינו התפלל שה' ירפא את מרים

המדרש אומר, הטבע בעולם אדם ששומע שחברו דיבר עליו רע, נכנס בו שנאה בלב על אותו אדם, והוא רוצה להחזיר לו רע, אבל כאן אנחנו רואים את מעלתו של משה רבינו, שכששמע משה שמרים דיברה עליו לשון הרע, וה' העניש אותה בצרעת, מיד עמד משה והתפלל לה', כמו שכתוב (יב ג) 'ויצעק משה אל ה' ויאמר אל נא רפא נא לה',

שהוא זכה לעלות השמימה, וממילא התביעה ממנו גדולה עד בלי שיעור וקץ לעומת שאר הבריות אשר הם רק "על פני האדמה". וזהו שמוסיף ודורש הספרי (על הפסוק והאיש משה עניו מאד), "מכל האדם ולא מן המלאכים", שהרי מקום משכנם בשמים, ולעומתם אין משה מיוחד ונעלה במעלתו.

התביעה ממנו רבה לאין שיעור מאדם מהשורה שהוא "על פני האדמה" ולא זכה לעלות לשמים, וכשמשה רבנו הסתכל על עצמו על פי השקפה וראיה זו, זה גרם לו להחזיק עצמו לקטן במילוי חובו ביחס לתביעה הנעלה והעל טבעית שנתבע אדם כמוהו שזכה לעלות לשמים. (במדבר יב, ג) "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם" כיון

גודל השכר על כל מעשה מצווה

וצריך להבין כל כך למה? מה מידת ההשוואה היא ילדה אחת המתינה למשה רבינו, וכאן כל עם ישראל המתינו לה שבוע שלם?

אלא רואים אנו את גודל שכר של מצוה לו זכתה על מעשה זה של שמירה על אחיה הקטן משה רבנו, כמו שאמרו חז"ל (יומא עו א) "מידה טובה מרובה ממידת פורענות פי חמש מאות".

אנחנו רואים בפרשה שכאשר מרים הנביאה לקתה בצרעת (כשדיברה לשון הרע על משה רבינו) כל עם ישראל המתין לה כדכתיב (במדבר יב טו) "והעם לא נסע עד האסף את מרים", רואים ששבעה ימים כאשר מרים הייתה בנגע צרעת היא הייתה מחוץ למחנה ישראל, ואומרת לנו התורה והעם לא נסע עד האסף את מרים.

בזכות מה זכתה לכל זה?

המקור שהשכר על מידה טובה גדול מאוד

מה המקור בתורה שמידה טובה מרובה ממידת פורענות אחת מחמש-מאות?

למדים את זה ממה שבמידת פורענות נאמר (שמות כ ה) "פוקד עון אבת על בנים, על שלשים ועל רבעים"; שבגלל אבות נענשים ארבעה דורות. לעומת זאת,

מפני שבשעה שמשה רבנו היה בתיבה ביאור, המתינה מרחוק כמה רגעים לראות מה יעשה בו, וכמו שאומר רש"י זה הכבוד חלק לה הקב"ה למרים, שבביל שעה אחת שנתעכבה למשה, בשעה כשהושלך ליאור שנאמר (שמות ב ב) "ותתצב אחותו מרחוק".

אמר לה הקב"ה "את המתנת לו כמה רגעים, בשכר זה תזכי שכל עם ישראל ימתין לך שבוע ימים"

הזה". לא פחות ולא יותר הקב"ה קבר את משה בזכות החסד שהוא עשה.

אפילו אם תשע מאות תשעים ותשע מלמדים עליו חובה ואחד זכות ניצול

הגמרא בשבת (לב א) אומרת על הפסוק באיוב (ג כג) "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו", שאפילו אם תשע מאות תשעים ותשע מלמדים עליו חובה ואחד זכות ניצול, רבי אליעזר ב"ר יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות תשעים ותשע באותו מלאך לחובה ואחד לזכות ניצול, רואים שוב שאם יש אפילו ניצוץ קטן הוא יכול להציל אותו.

עוג מלך הבשן קיבל שכר גדול מאוד על מעשה קטן

מצינו אפילו אצל הרשעים, אם קיימו מצוה אפילו קטנה ביותר קיבלו עליה שכר גדול כמו שאומרת הגמרא (נדה סא א) שעוג מלך הבשן זכה לחיות למעלה מארבע מאות שנה, והיה מלך ומושל וחי מזמן אברהם אבינו, ועד לזמן שיצאו בני ישראל ממצרים, ובשעה שבא להילחם בעם ישראל בשעה שיצאו ממצרים, פחד ממנו משה רבנו מחמת הזכות, שהייתה בידו ומה הייתה הזכות הגדולה של עוג מלך הבשן? ובזכות מה זכה אותו רשע לאריכות ימים?

אומרת הגמרא, בזמן אברהם אבינו התאחדו ארבעה מלכים, וכבשו את כל הארצות, ובן היתר לקחו ארבעת המלכים,

במידה טובה כתוב שם: "ועושה חסד לאלפים", והתרגום מבאר "לאלפים" דורות. ומיעוט אלפים לפחות שני אלפים. בזכות מצוה שאדם עושה, מקבלים שכר לפחות אלפיים דורות.

על אותו הצבעה קבלה שכר עצום בשמיים

מספרים על אשתו של הגאון מוילנא, שהייתה גבאית צדקה יחד עם חברה שלה, והלכו ואספו כסף למשפחות במצוקה, וסיכמו בניהם שאחרי המאה ועשרים, מי שיגיע ראשון לשמים, יבוא לשני בחלום ויספר לו מה קורה למעלה בשמים, וכשנפטרה באה לחברתה בחלום ואמרה לה, שמה שקורה שם בשמים לא יכולה לספר לה, אבל דבר אחד היא כן יכולה לספר לה. פעם הם הלכו לאסוף כסף אצל איזה אשה עשירה, והיא לא הייתה בבית, וכשיצאו והלכו פתאום ראו אותה והצביעה עליה, הנה היא, ועל אותו הצבעה קבלה שכר עצום בשמים, הנה רואים מכאן שממעשה קטן ופשוט זוכים לשכר גדול בשמיים.

בזכות מצוה קלה זכה שהקב"ה יעסק בקבורתו

וכן רואים שבזכות מצוה קלה שלקח משה את עצמות יוסף ביציאת מצרים, זכה שהקב"ה יתעסק בקבורתו שנאמר (דברים לד ו) "ויקבור אתו בגיא מול בית פעור ולא ידע איש את קבורתו עד היום

בהם ויהרג במלחמה וישא עוג את שרה
אמנו אבל מכיון שיצא מזה דבר טוב
לאברהם ונעשה קידוש השם בעולם קיבל
שכר על זה.

נכבודנצר קיבל שכר גדול מאוד על מעשה קטן

וכן רואים עוד בחז"ל (עיין סנהדרין צו.
ועיין אסתר רבה ג' א) בזכות שנכבודנצר צעד
שלושה צעדים לכבוד הקב"ה, הקב"ה נתן
לו שכר שבמשך שלושה דורות, הוא ובנו
ונכדו, ישלטו על כל העולם, מתחילתו
ועד סופו. רואים עד כדי כך השכר של
ג' פסיעות, למרות שכבר איזה טירחא יש
בזה, מ"מ ה' הטוב נותן שכר טוב על כל
דבר ואפילו הכי קטן.

את לוט בן אחי אברהם בשבי ובא עוג
וסיפר לאברהם אבינו שלוט בן אחיו נלקח
בשבי, וכאשר ששמע כך אברהם אבינו
יצא להילחם בהם, והקב"ה עשה לו ניסים
גדולים, וניצח אותם אברהם אבינו, בדרך
נס ונהיה קידוש השם גדול בעולם, ובגלל
שכל הקידוש השם נהיה בזכות שעוג בא
וסיפר לאברהם אבינו שלוט נלקח בשבי
לכן קיבל שכר זכה לאריכות ימים גדולה,
ובשעה שבא להילחם בישראל פחד ממנו
משה רבנו שמא הזכות הזאת עדיין תעמוד
לו. (וה' אמר לו שאין לו מה לפחד מזכותו של עוג).

מזה נלמד בקל וחומר כמה שכר טוב
צפון למעשה שכולו טוב הן בכוונה הן
במעשה שהרי עוג אע"פ שכוונתו הייתה
רעה כדי שייצא אברהם אבינו להילחם

מוסדות
התורה והחסד
בית מאיד

השיעור השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר
הרב שמואל שמעון טולידאנו שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד בית מאיד
רחוב העצמאות 39 דובע סיטי אשדוד

ביום שלישי ט"ז סיון
14/06/2022

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב:
058-4150707